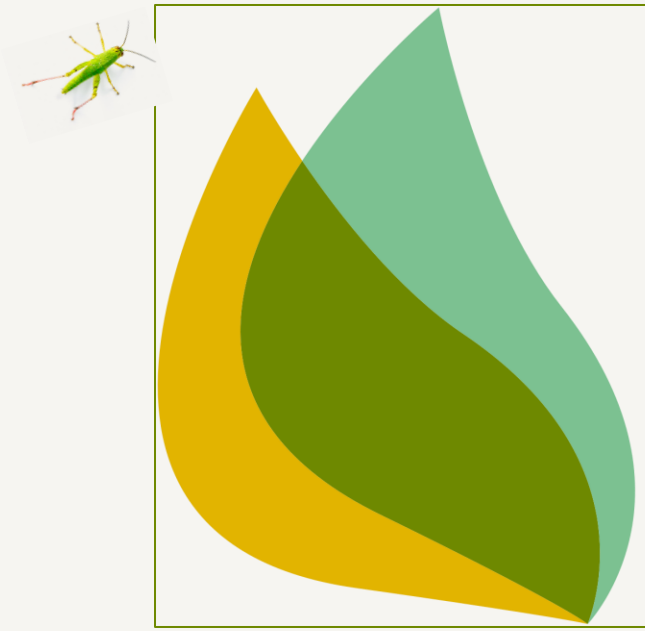

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Basiskwaliteit *Natuur*

Aan de slag met Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving

07 oktober 2025

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Welkom

Koos Biesmeijer | Naturalis

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Programma

13:30 – 15:10 | Plenair

- Update kennistraject Basiskwaliteit Natuur | Naturalis - **Raymond van Steijn**
- Basiskwaliteit Natuur in het landelijk beleid en het initiatief voor verschillende pilotgemeenten | Ministerie van LVVN - **Paul van der Eerden**
- Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving – hoe het nieuwe rapport jou hierbij kan helpen | Deltaplan Biodiversiteitsherstel - **Floor Edixhoven**
- Breng Basiskwaliteit Natuur in kaart – bekijk hoe jouw gebied presteert | Kennisconsortium BKN - **Tim Vaessen en Wendy Liefting**

15:10 – 15:30 | Pauze

15:30 – 16:30 | Verdiepingssessies

16:30 – 17:00 | Panelgesprek

- Afsluiting en borrel

BKN = condities in orde zodat tenminste algemene soorten kunnen voorkomen

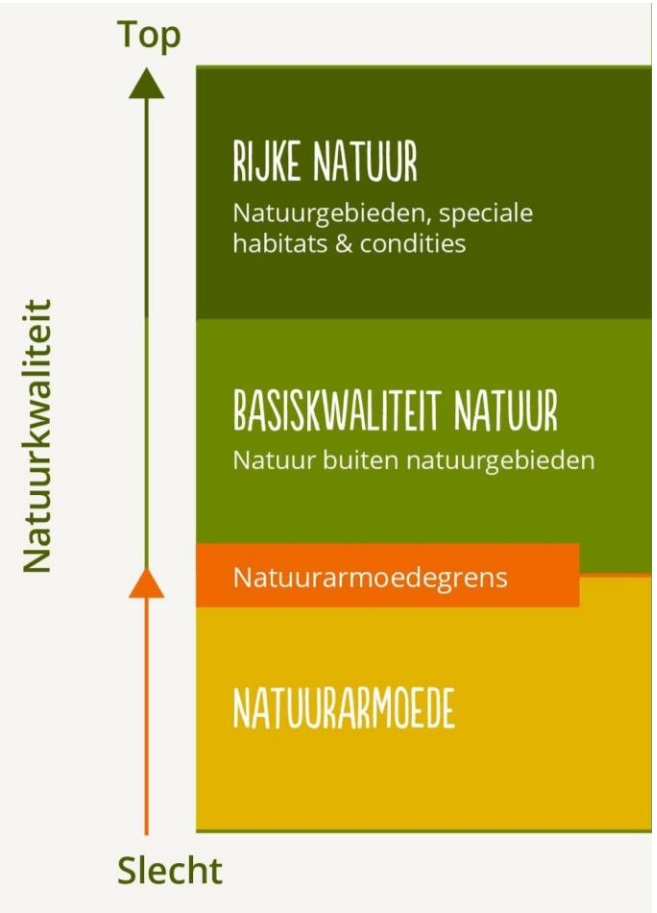

Hoe meer hoe beter

Tenminste BKN overal !

Nergens armoede

Sturen op condities
(maakbaar !)

voor systeemherstel

Niet sturen op soorten!
(onvoorspelbaar !)

wel als gids en inspiratie

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

BKN = BESTRIJDING NATUURARMOEDE

Systeemherstel door sturen op basiscondities

OBN ecological assessment 2021. Conclusies op basis van vele experts!

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

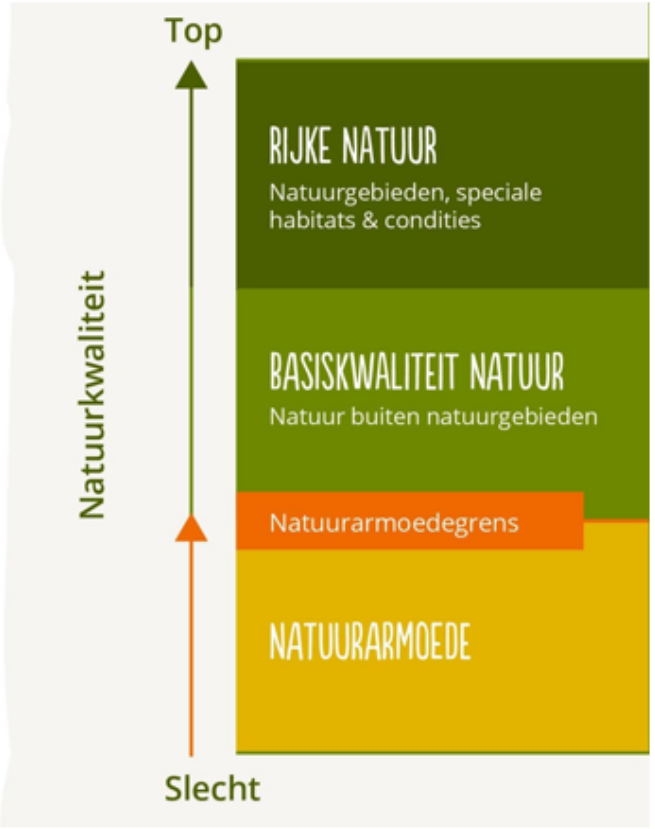

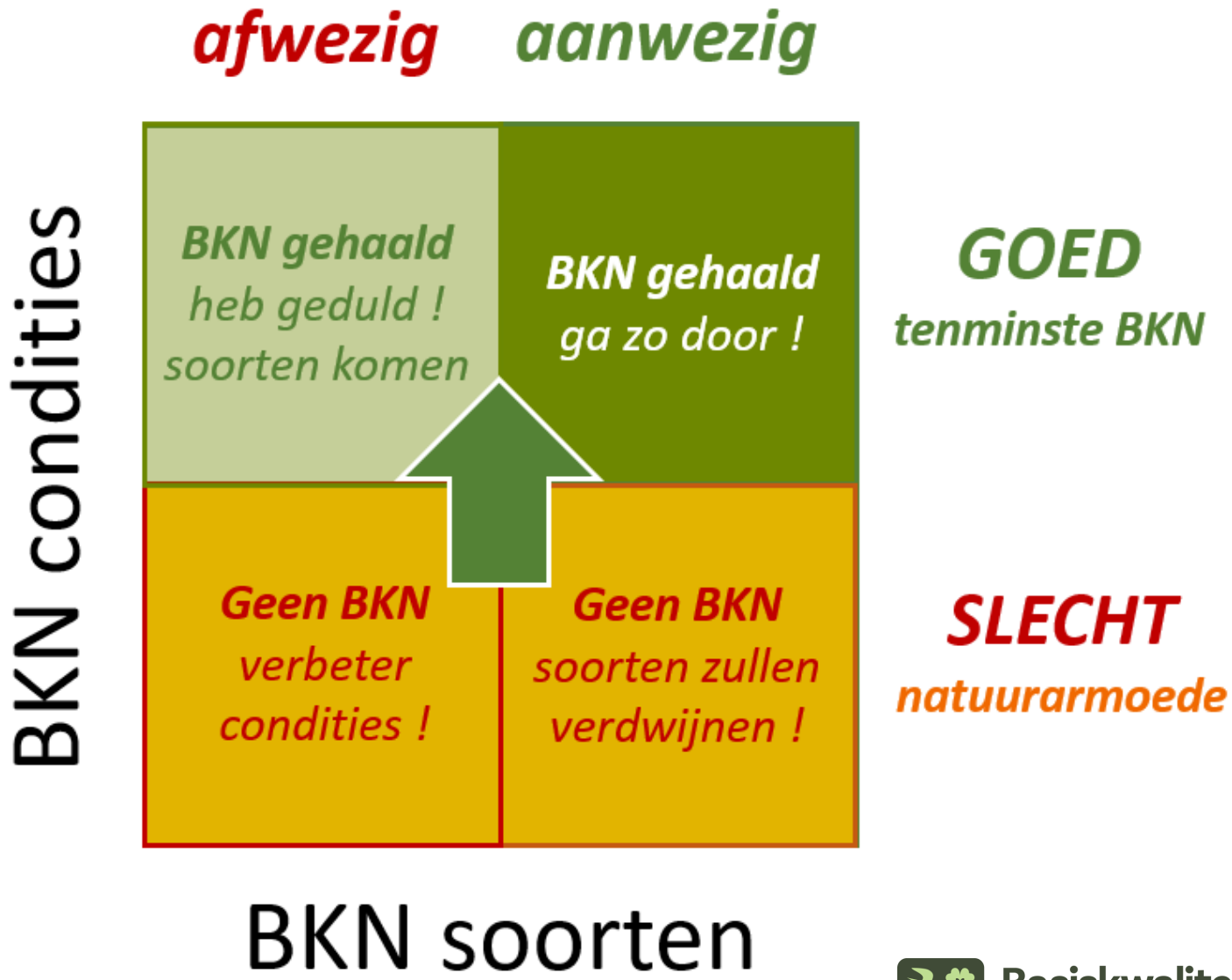

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Update kennistraject Basiskwaliteit Natuur

Raymond van Steijn | Naturalis

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Kennisprogramma Basiskwaliteit Natuur

(K-BKN) ‘24 - ‘28

Basiskwaliteit Natuur

Naturalis Biodiversity Center

Raymond van Steijn
Projectleider NL Biodiversity & Society

Project doel

Doel van de kennisontwikkeling voor basiskwaliteit natuur (BKN) is het **ontwikkelen**, **bijeenbrengen** en **beschikbaar maken** van kennis over BKN zowel naar inhoud als naar proces, zodat we tot één taal en **concrete handvatten** komen waarmee waterschappen, provincies en gemeenten BKN effectief kunnen realiseren door heel Nederland.

Basiskwaliteit Natuur

Consortium

Naturalis Biodiversity Center

SOORTEN NL

IUCN National Committee of The Netherlands

Vogelbescherming NEDERLAND

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

Hoe wordt het project aangepakt?

5 Componenten:

1. Wat heeft natuur nodig: BKN ecologie
2. Hoe pak je het aan: BKN in gebieden
3. Hoe betrek je mensen: BKN voor iedereen
4. BKN werkt in beleid en voor natuur
5. Iedereen voor BKN: BKN ‘marketing’

“Doen, Leren, Beter Doen”

Integreren,
Testen, Toolbox
Leren van pilots
Communicatie
Training

BKN overal in NL

2025

Website
Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

Handreiking:
BKN in het Bebouwd gebied

Webinars

2026

Handreiking:
BKN in het Landelijk gebied

Handreiking:
BKN op gebiedsniveau

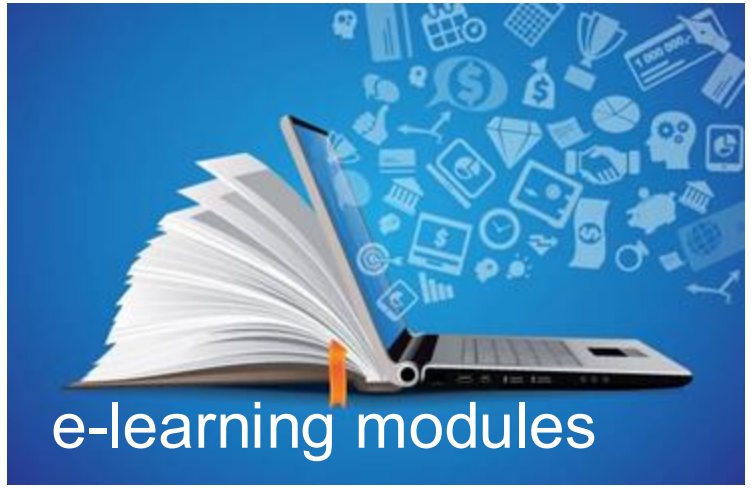
e-learning modules

Handreiking:
BKN Maatregelen
in de praktijk

Rapport:
Relatie BKN en Beleid

Rapport:
Monitoring van condities

Rapport:
Monitoring doelsoorten

Samenwerking

Biodiversiteitplanner

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Planbureau voor de Leefomgeving
Naturalis Biodiversity Center
SOORTENNL
Vogelbescherming Nederland
Deltares
Witteveen + Bos

Kennisprogramma BKN

Naturalis Biodiversity Center
Samen voor Biodiversiteit
SOORTENNL
IUCN National Committee of The Netherlands
Vogelbescherming Nederland
Wageningen University & Research

Adviesconsortium BKN

TAUW
Witteveen + Bos

12 BKN pilots

Provincies en gemeenten

Bedankt voor uw aandacht!

Basiskwaliteit Natuur

BKN in het landelijk beleid en het initiatief voor verschillende pilotgemeenten

Paul van der Eerden| Ministerie van LVVN

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Basiskwaliteit Natuur

Paul van der Eerden p.m.vandereerden@minlnv.nl

foto's: **www.petersprinciple.nl**

Programma natuur

Ambities:

- We streven naar het realiseren van condities voor een gunstige (of waar dat niet haalbaar is een verbeterde) staat van instandhouding (SvI) van alle soorten en habitats onder de VHR.
- We willen **een goede basiskwaliteit van de natuur,** binnen én buiten natuurgebieden en bevorderen de transitie naar een **natuurinclusieve** samenleving voor algeheel biodiversiteitsherstel.

Bron: Uitvoeringsprogramma Natuur

Ontwerp-Nota Ruimte

"*Richting voor de toekomst*
Om tot een robuuste en gezonde natuur te komen, is het dus niet alleen noodzakelijk om de natuur binnen bestaande en beschermde natuurgebieden adequaat te beschermen, maar ook om natuur te verbinden aan functies buiten de natuurgebieden. **Dit leidt tot 'natuurinclusiviteit' en een 'basiskwaliteit natuur'."**

p.109

Ontwerp-Nota Ruimte

"Op die manier kunnen we de biodiversiteit ook vergroten door **functiecombinaties** met natuur voor andere ruimtevragers."

- Groen in en om de stad
- Soortenmanagementplan
- Klimaatadaptatie
- Energietransitie
- Groenblauwe dooradering in het landelijk gebied
- Natuurinclusieve landbouw
- Collectief natuurinclusief
- Uitbreiding defensie
- Maatregelen rivieren, grote wateren en dijken

Beleid Basiskwaliteit Natuur (BKN)

Natuurherstelverordening

- Bestuiversopgave
- Graslandvlinders
- Boerenlandvogels
- Bosvogels
- Landschapselementen
- Stedelijk ecosysteem

<u>Algemene opgave:</u> langdurig en duurzaam herstel van biodiverse en veerkrachtige ecosystemen

Sturende krach

Industrie
Woningbouw
Landbouwsyst
Infrastructuur
Financiën
Watergebruik
Recreatie
Energie(opwek
Besluitvorming
Keuzes van bu

Re
Na

Ecologisch: c
pressures/dru
Impact/gevolg

Maatschappij
drukfactoren

Door koppele
landbouw, wo
energie

Door beleid v

VLN (oa bestu
BKN, Collecti
kapitaal

MANAGEMENT SAMENVATTING

BASISKWALITEIT NATUUR

MET BASISKWALITEIT NATUUR ALS MINIMUMNIVEAU VOOR BIODIVERSITEIT IN EEN GEBIED HEB JE:

Een helder streefdoel voor bijvoorbeeld de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Een instrument om voor elk landschap aan te geven welke acties nodig zijn om de voor dat landschap karakteristieke, 'algemene' planten en dieren te stimuleren.

Een onafhankelijke meetlat gebaseerd op een gedegen analyse.

Een basis om met belanghebbenden aan de slag te gaan met het herstellen van de omgeving.

Figuur 1: Bron Biesmeijer et al. (2021)

hterde

t

Communicatie BKN
zoek op ‘toolbox basiskwaliteit natuur

Kennisprogramma BKN

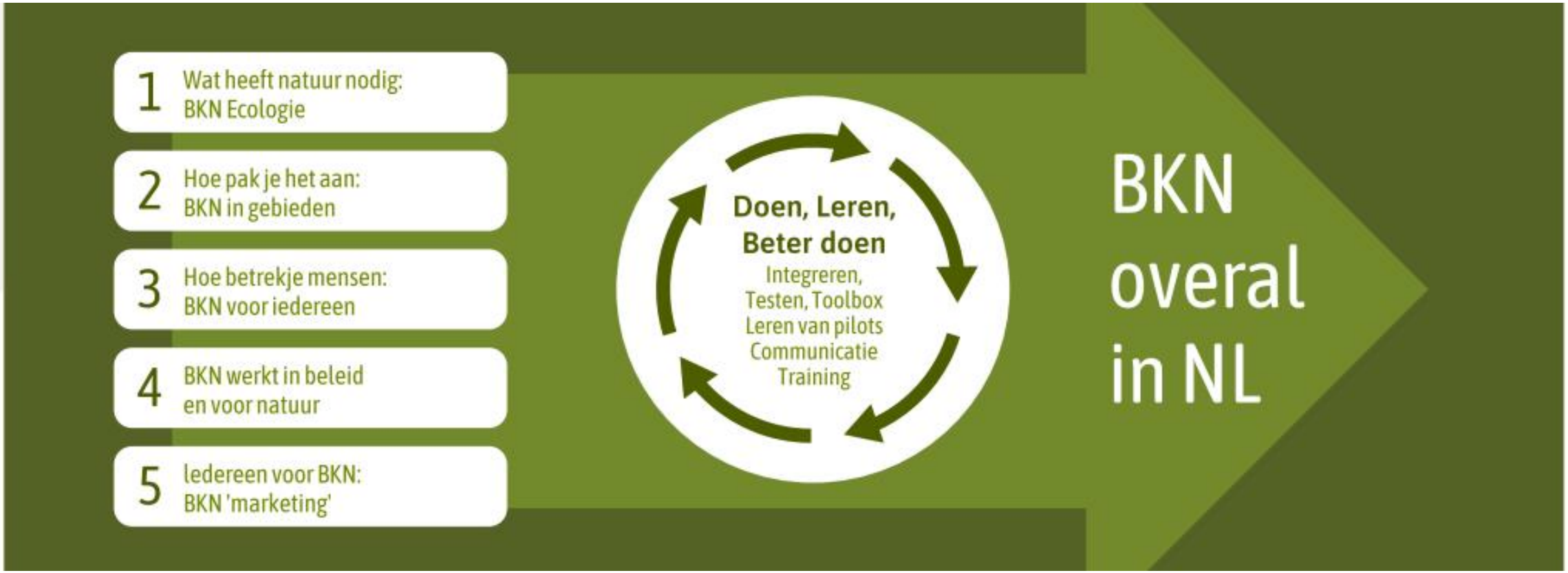

Theorie

Kennisontwikkeling

Praktijk

Pilots

- Gebiedspartners 'aan de slag' met natuurherstel
- Specifieke opgave verschillende overheidslagen

Uitvoeringscoalitie (UC) aan het stuur

Pilots BKN

Naam gebied	Provincie
Greidhoeke+	Friesland
Westerwolde	Groningen
Gieterveen	Drenthe
Radewijkerbeek	Overijssel
Lelystad	Flevoland
Regio Foodvalley	Gelderland
Verbindingszone Velsen	Noord-Holland
Kromme Rijn Linie Landschap	Utrecht
Rotterdam Charlois/Waalhaven	Zuid-Holland
GHOT-gebied	Noord-Brabant
Goes	Zeeland
Roermond Oost	Limburg

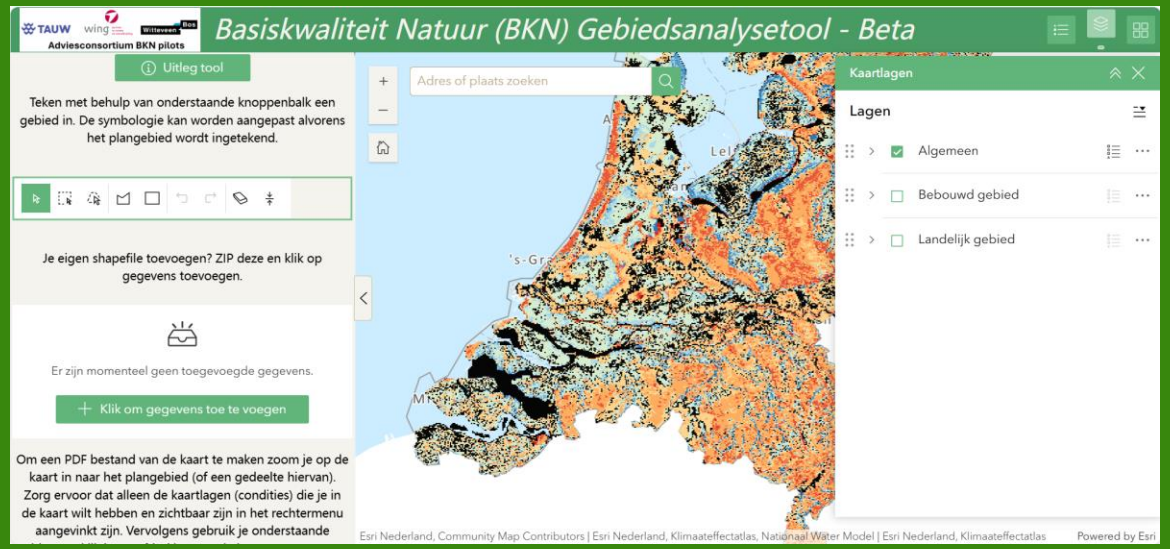

Biodiversiteit planner

Twee sporen

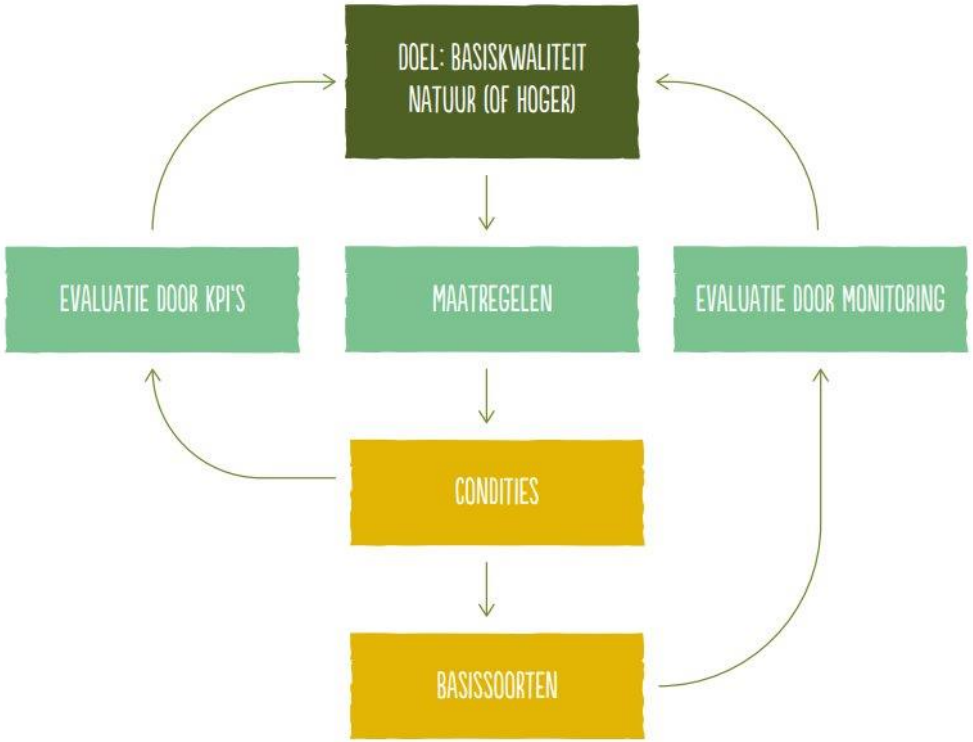

PLANNER TOOL

Leeragenda GIOS

- Wijktypologie GIOS
- Basiskwaliteit natuur in bebouwde omgeving
- Groenstructuur
- Borging en sturing privaat
- Integratie bomennorm

BKN en natuurinclusieve landbouw

→ Home → Factsheets

Hoe Basiskwaliteit Natuur en Natuurinclusieve Landbouw elkaar versterken

Het concept Basiskwaliteit Natuur (BKN) heeft als doel de condities voor algemene soorten te verbeteren. Het Louis Bolk Instituut staat aan de basis van het concept Natuurinclusieve Landbouw (NIL). Deze factsheet zet uiteen wat de essentie is van beide concepten en laat zien hoe ze elkaar kunnen versterken.

2025 | Auteur(s): Boki Luske, Joost Lommen, Suzanne Lommen

Download deze factsheet als pdf

OBN natuur kennis

Op naar Basiskwaliteit Natuur in akkerbouwgebieden

Kansen in beeld met een samenhangende set natuurinclusieve maatregelen

samen werken aan natuurherstel

Ontwikkelen stresstest biodiversiteit – klimaatadaptatie

Bijsluiter gestandaardiseerde stresstest
- Bepalen van dreigingen
- Bepalen van gevolgen
  - Wonen en werken
  - Mens en cultuur
  - Landbouw, natuur en milieu
    - Gewasteelt
    - Natuurbranden
    - Biodiversiteit
    - Waterkwaliteit
- Adviezen voor gebruik van uitkomsten

Biodiversiteit

Onder het begrip 'biodiversiteit' verstaan we de totale verscheidenheid van alle levende planten en dieren. Met deze verscheidenheid wordt zowel de variatie in soorten bedoeld, als ook de erfelijke variatie binnen soorten en de variatie aan levensgemeenschappen (habitats) of ecosystemen.

De biodiversiteit in Nederland staat zwaar onder druk. Niet alleen in beschermde natuurgebieden, maar juist ook daarbuiten: in overig landelijk en bebouwd gebied. De achteruitgang van bestuivers (wilde bijen, vlinders, zweefvliegen, kevers) is daar een bekend voorbeeld van (www.dashboardbiodiversiteit.nl). Het gaat niet alleen om achteruitgang in aantal soorten, maar ook om achteruitgang in aantallen per soort. Ook algemene soorten krijgen het moeilijk en worden zeldzaam.

De negatieve effecten van de achteruitgang van biodiversiteit/natuur werken door in de positieve bijdrages (ecosysteemdiensten) die de natuur aan de mens levert. Zoals waterzuivering, het vasthouden van CO_2, kustbescherming, beheersing van ziektes en plagen, bestuiving en een gezonde leefomgeving.

Klimaatverandering en biodiversiteit

Eén van de drukfactoren voor biodiversiteit is klimaatverandering. Hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen kunnen negatieve effecten hebben op (ook algemene) soorten. Jonge aanplant van bomen sterft door hitte, droogte én door wateroverlast. Toename van extremen heeft effect op diverse vlindersoorten. Trekvogels kunnen in de problemen komen doordat de beschikbaarheid van voedsel verschuift in het seizoen. Daarnaast worden de negatieve effecten van andere drukfactoren voor biodiversiteit soms versterkt door klimaatverandering. Een voorbeeld: versnippering van leefgebieden en te weinig ecologische verbindingen leiden tot extra kwetsbaarheid van soorten.

Basiskwaliteit Natuur

Biodiversiteitsherstel richt zich op de beschermde natuurgebieden én op de gebieden daarbuiten. Beide sporen versterken elkaar en zijn noodzakelijk. Voor biodiversiteitsherstel buiten de beschermde natuurgebieden gebruiken we het begrip 'Basiskwaliteit Natuur (BKN)'. Dit is een set van milieu- en landschappelijke condities die algemene inheemse soorten nodig hebben om algemeen te blijven of weer algemeen te worden. Het doel is om deze condities te bereiken en te behouden. BKN geeft gedetailleerde informatie over biodiversiteit en de bijbehorende condities, op gemeentelijke en/of provinciale schaal. Lokale verschillen in landschappen - denk aan bodem, water, reliëf - komen daarmee goed voor het voetlicht en vormen de basis voor behoud en herstel van soortenrijkdom. Een aantal gemeenten en provincies heeft BKN al uitgewerkt.

Eerste test kwetsbaarheid met stappenplan BKN

Omdat de systematiek van BKN uitgaat van de geschikte (abiotische) condities, biedt dit een goed aanknopingspunt voor een eerste test op kwetsbaarheid van biodiversiteit voor een aantal effecten van klimaatverandering. De toolbox Biodiversiteit op www.samenvoorbiodiversiteit.nl biedt informatie over BKN. Je vindt er ook

Dreigingen
- Wateroverlast
- Hitte
- Droogte

Groene bondgenoten

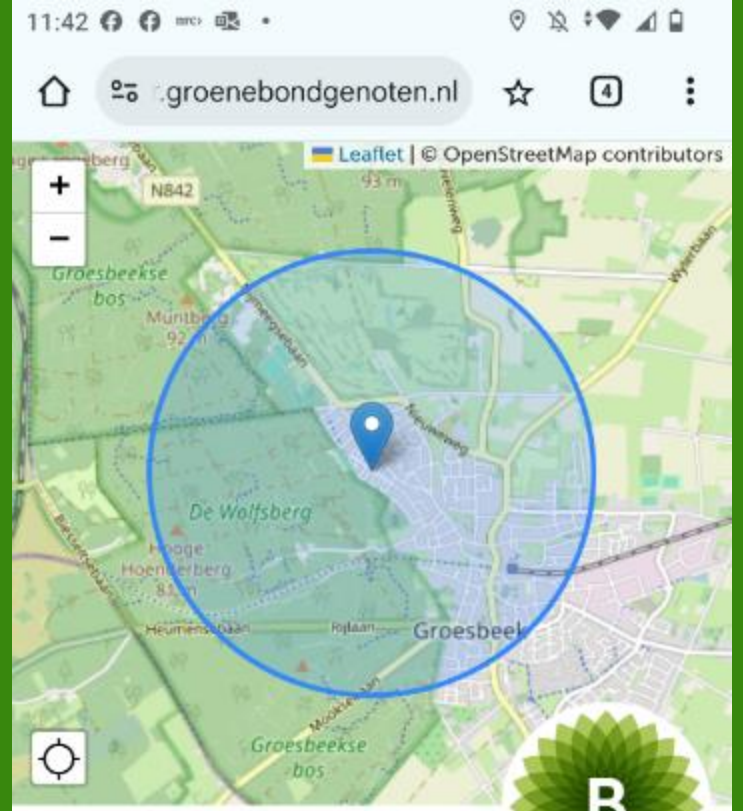

Landschap Dorpen hoge zandgronden
Peildatum 2025-09-17

SoortenKijker Basiskwaliteit Natuur

De SoortenKijker Basiskwaliteit Natuur (BKN) geeft een indruk van de kwaliteit van de natuur op de locatie, door in een straal van 1,5 km te bepalen hoeveel van de soorten die in dit landschapstype te verwachten zijn ook daadwerkelijk het afgelopen jaar zijn doorgegeven. Voor planten,

Groene Bondgenoten voor Basiskwaliteit Natuur

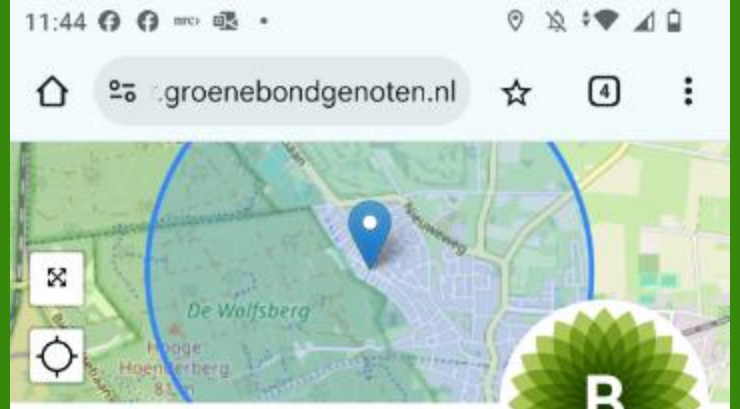

Landschap Dorpen hoge zandgronden
Peildatum 2025-09-17

Achtergrondinformatie

Het label is gebaseerd op een analyse van 242 soorten uit 14 verschillende soortgroepen.

160 soorten die zijn waargenomen

82 soorten die niet zijn waargenomen

Is de monitoring niet volledig? Ga naar Waarneming.nl of werk samen met tellersgroepen in jouw omgeving om waarnemingen toe te voegen.

Groene Bondgenoten voor Basiskwaliteit Natuur

Bodem en water kwaliteit

Verder in het land

>40 gemeenten werken al aan BKN

Pilots in alle provincies; aantal provincies ook BKN in omgevingsvisie

Waterschappen -> raamwerk biodiversiteit en EBEO 2.0

Maatschappij: domeinen natuurinclusief

Basiskwaliteit Natuur

in de bebouwde omgeving

Hoe het nieuwe rapport jou hierbij kan helpen

Floor Edixhoven | Deltaplan Biodiversiteitsherstel

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Basiskwaliteit Natuur wordt omarmd…

Teneinde het bovenstaande te stimuleren én te volgen, vraagt de raad

- *aan de rijks- en provinciale overheid het minimumniveau voor algemene natuurkwaliteit te formuleren waarbij de natuurkwaliteit (wat iets anders is dan de toen voorkomende soorten en levensgemeenschappen!) van de jaren zestig voorlopig richtinggevend is,*
- *aan de rijks- en provinciale overheid actief voorlichting in te zetten als ondersteunend instrument voor algemene natuurkwaliteit,*
- *aan de rijksoverheid een stimulans te geven aan de ontwikkeling van methoden om natuurkwaliteit te beschrijven.*

- Raad voor natuurbeheer 1995

Met dit beleid wordt toegewerkt naar een natuurinclusieve samenleving waarin natuur wordt meegenomen in alle sectoren van de maatschappij. Zo wordt in het hele land de basiskwaliteit natuur op orde gebracht (dat naar verwachting ook weer een positief effect zal hebben op de beschermde soorten en natuurgebieden) en kunnen we als mensen blijven genieten van een gezonde en leefbare leefomgeving.

- Kamerbrief 2023

…Maar wat is het dan precies?

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

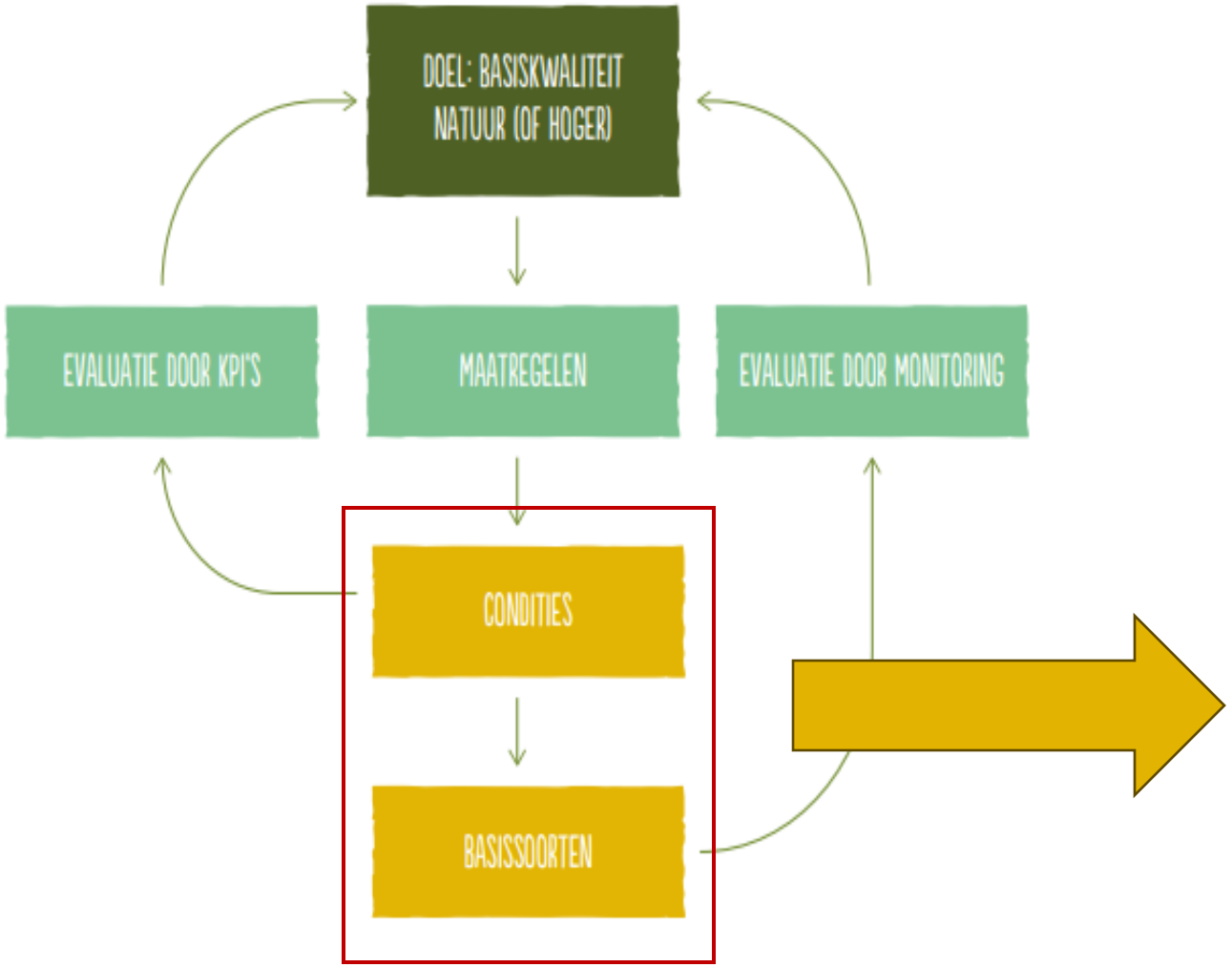
DOEL: BASISKWALITEIT NATUUR (OF HOGER)
EVALUATIE DOOR KPI'S
MAATREGELEN
EVALUATIE DOOR MONITORING
CONDITIES
BASISSOORTEN

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT
Basiskwaliteit Natuur
Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving
Een uitwerking van condities per bebouwd landschapstype

Met dank aan

Ronald Zollinger en Karin Akkers (SoortenNL), Bart de Knegt, Sam Vellekoop en Jessie Beirnaert (WENR, WUR), Koos Biesmeijer, Raymond van Steijn en Lotte Vroomans (Naturalis), Maxime Eiselin (IUCN NL) en Harry Meesters (Vogelbescherming Nederland). Geraadpleegde experts Arnold van den Burg (Zoölogisch museum), Michiel Wallis de Vries en Albert Vliegenthart (Vlinderstichting), Henk Sierdsema en Marcel Wortel (Sovon Vogelonderzoek Nederland), Baudewijn Odé en Edwin Dijkhuis (FLORON), Wouter Beukema en Remon ter Harmsel (RAVON), Herman Limpens, Maurice La Haye (Zoogdiervereniging), Gerrit-Jan van Herwaarden (LandschappenNL), Jeroen Zomers (Rijksdienst van Cultureel Erfgoed), Sven Teurlincx en Kamiel Spoelstra (NIOO-KNAW), Bart Schaub (Hoogheemraadschap van Rijnland), Carla Grashof-Bokdam en Joop Spijker (WUR), Melanie Brunings (Norminstituut Bomen), Charlotte van Strien (Deltares), Henk Janssen en Nadine Tiessen (NEO), Hans Kruse en Linde Slikboer (Naturalis). Aangeleverde kaarten & data-expertise Cobra Groeninzicht. Met in het bijzonder, Evelien Droge, Joost Verhagen en Judith van Hees. Vormgeving & opmaak Diëlle van Dijk (Schuttelaar & Partners) Met speciale dank aan Gideon Vreeman (gemeente Amersfoort), Leo Apon (Waterschap Hollandse Delta), Ingeborg Berger en Dolf van der Gaag (gemeente Rotterdam), Marcus Bouma en Esther Vogelaar (gemeente Den Haag), Erika van Drimmelen en Daphne de Jong (gemeente Hardenberg), Liza van Doorn (provincie Overijssel), Gabriëlle van Dinteren, Paul van der Eerden en Peter van Tilburg (ministerie van LVVN), Rosa Lucassen en Lisa Niesten (RVO), Albin Hunia (gemeente Utrecht), Hemmo Jager (gemeente Groningen), Lucas Kohler en Pieter van Velden (NLAdviseurs), Wouter Moerland (gemeente Leiden), Florinda Nieuwenhuis (gemeente Amsterdam), Carlo van Rijswijk, Wim Kuster en Bram Omon (gemeente Ede), Frederiecke Reker en Marjet Sorgdrager (Provincie Drenthe), Ellen van Rosmalen (gemeente Eindhoven), Marten Schoonman en Wendie Mooi (Naturalis), Arjan van der Veen en Liska van der Plaats (gemeente Lelystad), Tessa van Vreeswijk (Eelerwoude), Erwin Zwaan (gemeente Dronten) en de deelnemers van het ecologen-netwerk van de provincie Zuid-Holland.

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

1

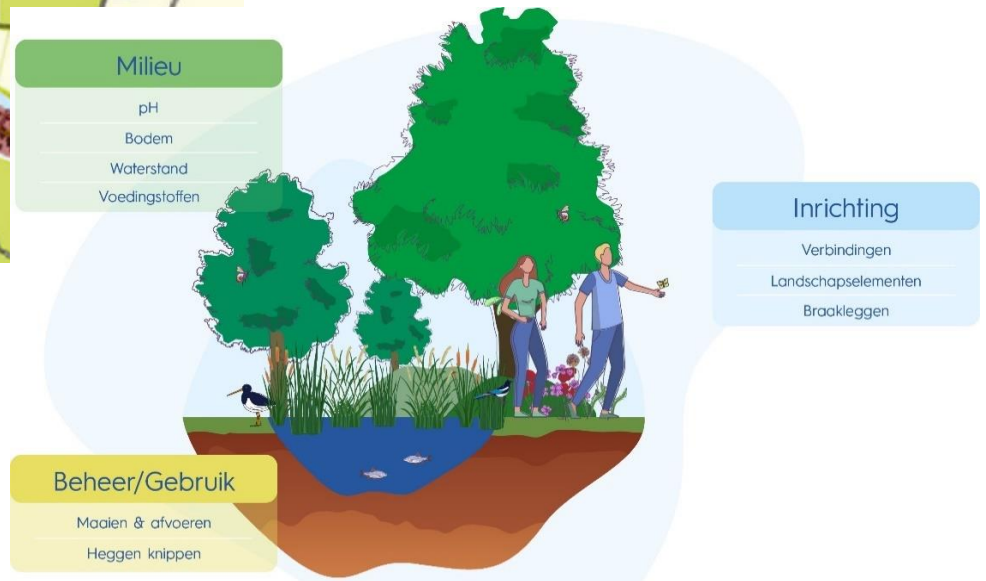
Milieu
pH
Bodem
Waterstand
Voedingstoffen
Inrichting
Verbindingen
Landschapselementen
Braakleggen
Beheer/Gebruik
Maaien & afvoeren
Heggen knippen

2

Zeekleilandschap
(Klei op) veenlandschap
Rivierenlandschap
Duin- en kustlandschap
Zandlandschap
Lösslandschap

3

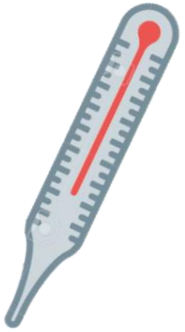

!

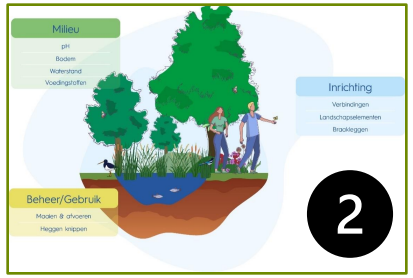

LIMEN VOOR BIODIVERSITEIT

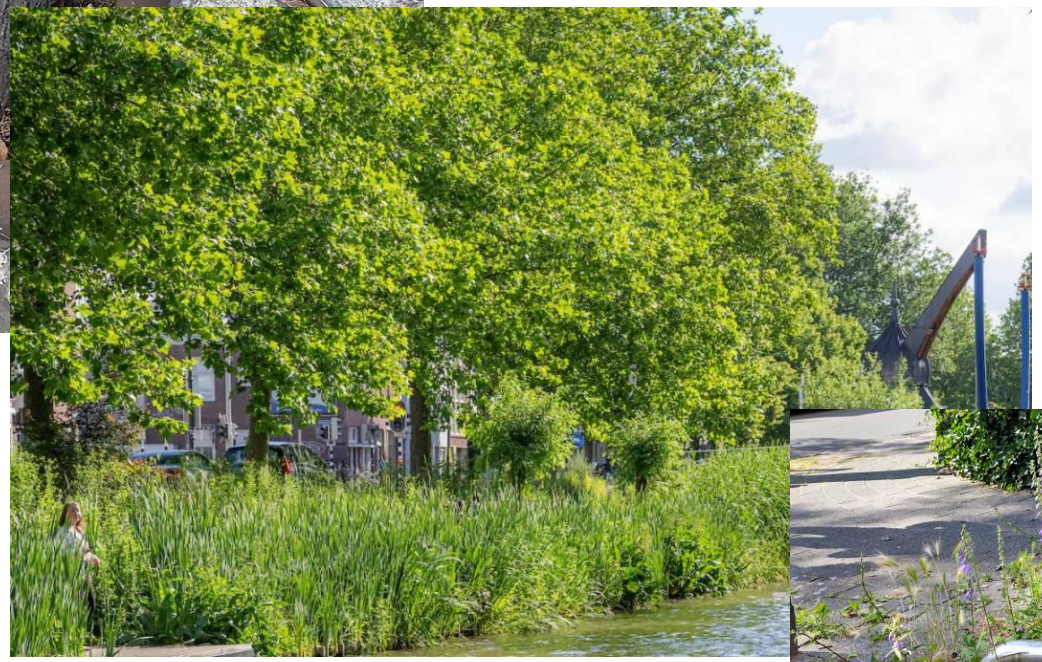

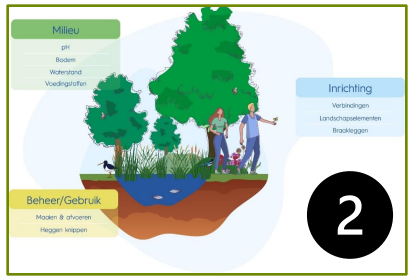
Milieu
pH
Bodem
Waterstand
Voedingsstoffen
Inrichting
Verbindingen
Landschapselementen
Braakleggen
Beheer/Gebruik
Maaien & afvoeren
Heggen knippen
2

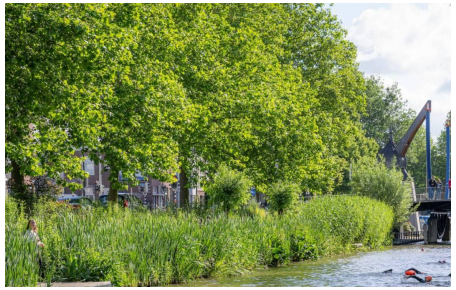

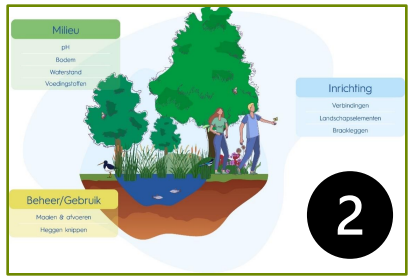

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

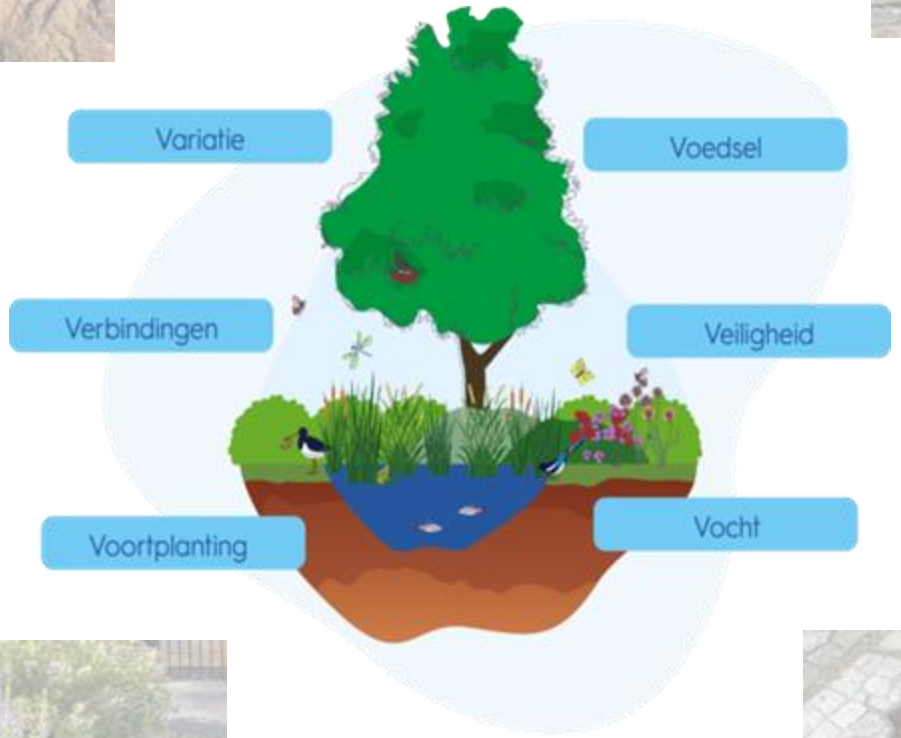
Variatie
Voedsel
Verbindingen
Veiligheid
Voortplanting
Vocht

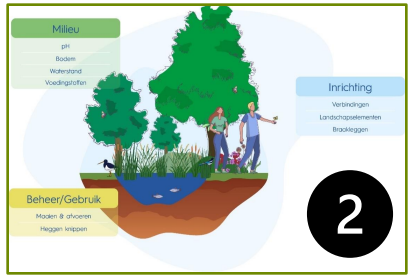
Milieu
pH
Bodem
Waterstand
Voedingsstoffen
Inrichting
Verbindingen
Landschapselementen
Braakleggen
Beheer/Gebruik
Maaien & afvoeren
Heggen knippen
2

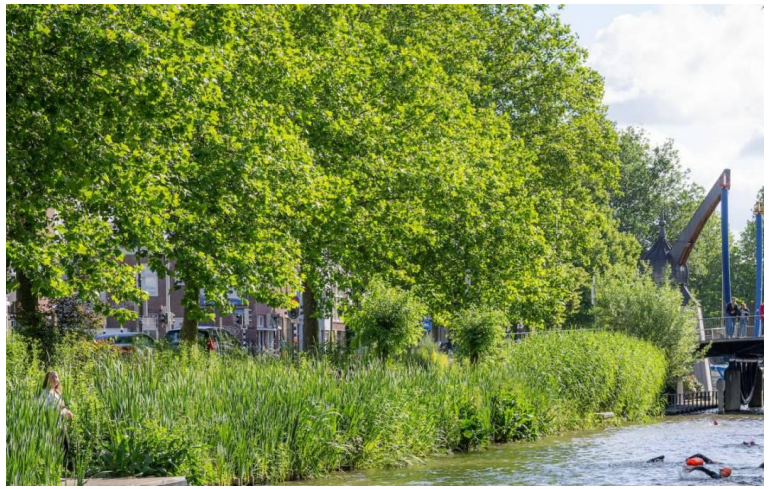

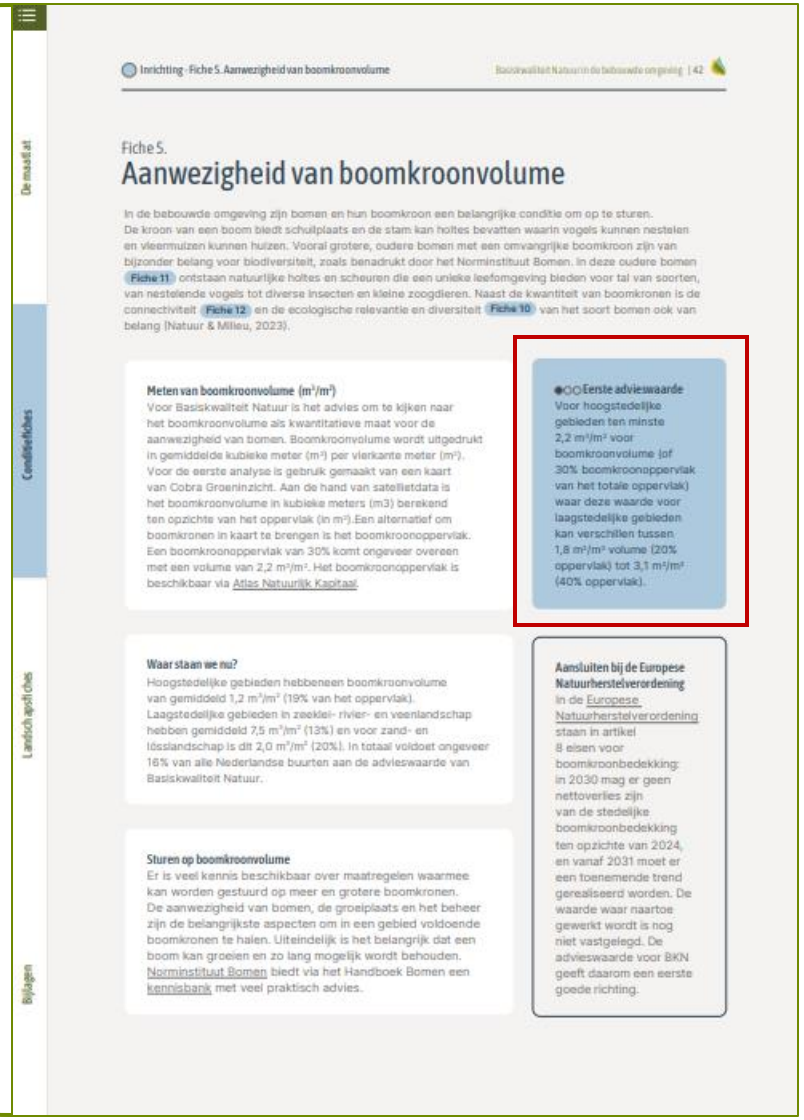

Inrichting · Fiche 5. Aanwezigheid van boomkroonvolume

Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving | 42

De maatlat

Condities/kiezers

Landschappelijke

Bijlagen

Fiche 5.

Aanwezigheid van boomkroonvolume

In de bebouwde omgeving zijn bomen en hun boomkroon een belangrijke conditie om op te sturen. De kroon van een boom biedt schuilplaats en de stam kan holtes bevatten waarin vogels kunnen nestelen en vleermuizen kunnen huizen. Vooral grotere, oudere bomen met een omvangrijke boomkroon zijn van bijzonder belang voor biodiversiteit, zoals benadrukt door het Norminstituut Bomen. In deze oudere bomen Fiche 11 ontstaan natuurlijke holtes en scheuren die een unieke leefomgeving bieden voor tal van soorten, van nestelende vogels tot diverse insecten en kleine zoogdieren. Naast de kwantiteit van boomkronen is de connectiviteit Fiche 12 en de ecologische relevantie en diversiteit Fiche 10 van het soort bomen ook van belang (Natuur & Milieu, 2023).

Meten van boomkroonvolume (m^3/m^2)
Voor Basiskwaliteit Natuur is het advies om te kijken naar het boomkroonvolume als kwantitatieve maat voor de aanwezigheid van bomen. Boomkroonvolume wordt uitgedrukt in gemiddelde kubieke meter (m^3) per vierkante meter (m^2). Voor de eerste analyse is gebruik gemaakt van een kaart van Cobra Groeninzicht. Aan de hand van satellietdata is het boomkroonvolume in kubieke meters (m3) berekend ten opzichte van het oppervlak (in m^2).Een alternatief om boomkronen in kaart te brengen is het boomkroonoppervlak. Een boomkroonoppervlak van 30% komt ongeveer overeen met een volume van 2,2 m^3/m^2. Het boomkroonoppervlak is beschikbaar via Atlas Natuurlijk Kapitaal.

●○○Eerste advieswaarde
Voor hoogstedelijke gebieden ten minste 2,2 m^3/m^2 voor boomkroonvolume (of 30% boomkroonoppervlak van het totale oppervlak) waar deze waarde voor laagstedelijke gebieden kan verschillen tussen 1,8 m^3/m^2 volume (20% oppervlak) tot 3,1 m^3/m^2 (40% oppervlak).

Waar staan we nu?
Hoogstedelijke gebieden hebbeneen boomkroonvolume van gemiddeld 1,2 m^3/m^2 (19% van het oppervlak). Laagstedelijke gebieden in zeeklei- rivier- en veenlandschap hebben gemiddeld 7,5 m^3/m^2 (13%) en voor zand- en lösslandschap is dit 2,0 m^3/m^2 (20%). In totaal voldoet ongeveer 16% van alle Nederlandse buurten aan de advieswaarde van Basiskwaliteit Natuur.

Aansluiten bij de Europese Natuurherstelverordening
In de Europese Natuurherstelverordening staan in artikel 8 eisen voor boomkroonbedekking: in 2030 mag er geen nettoverlies zijn van de stedelijke boomkroonbedekking ten opzichte van 2024, en vanaf 2031 moet er een toenemende trend gerealiseerd worden. De waarde waar naartoe gewerkt wordt is nog niet vastgelegd. De advieswaarde voor BKN geeft daarom een eerste goede richting.

Sturen op boomkroonvolume
Er is veel kennis beschikbaar over maatregelen waarmee kan worden gestuurd op meer en grotere boomkronen. De aanwezigheid van bomen, de groeiplaats en het beheer zijn de belangrijkste aspecten om in een gebied voldoende boomkronen te halen. Uiteindelijk is het belangrijk dat een boom kan groeien en zo lang mogelijk wordt behouden. Norminstituut Bomen biedt via het Handboek Bomen een kennisbank met veel praktisch advies.

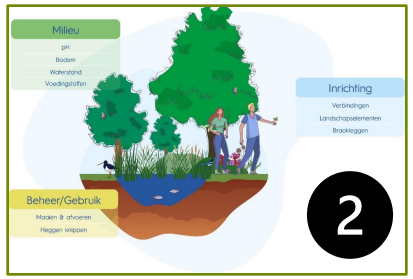

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

1

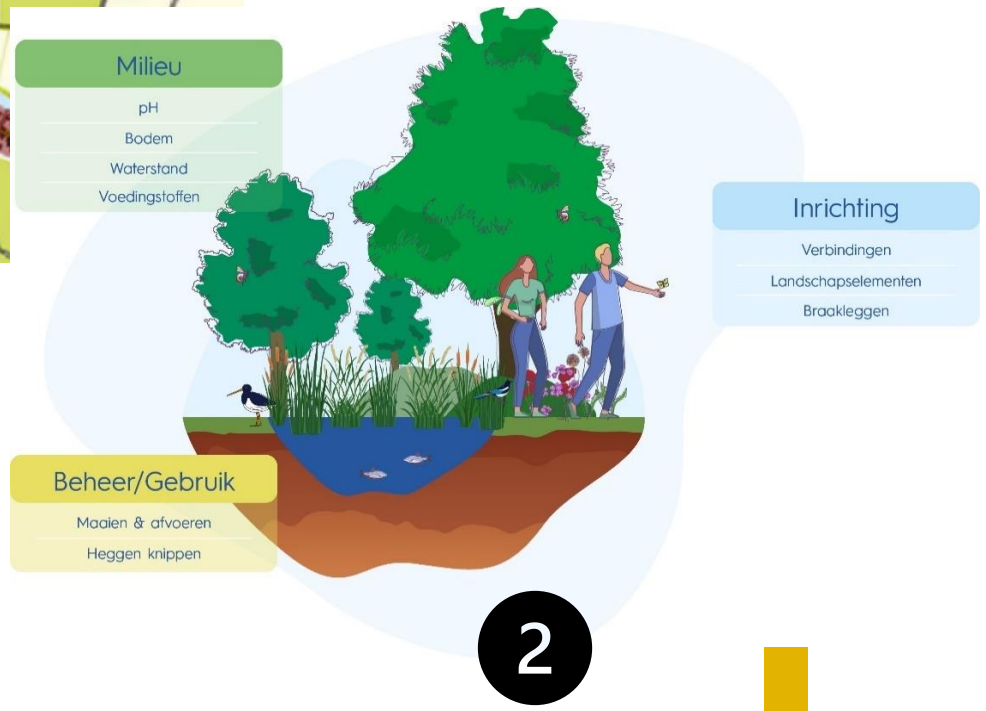
Milieu
pH
Bodem
Waterstand
Voedingstoffen
Inrichting
Verbindingen
Landschapselementen
Braakleggen
Beheer/Gebruik
Maaien & afvoeren
Heggen knippen
2

Zeekleilandschap
(Klei op) veenlandschap
Rivierenlandschap
Duin- en kustlandschap
Zandlandschap
Lösslandschap
3

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Zeekleilandschap
(Klei op) veenlandschap
Rivierenlandschap
Duin- en kustlandschap
Zandlandschap
Lösslandschap

3

Fiche E. Laagstedelijke gebieden in het zandlandschap

Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving | 74

De maatlat

Condities/fiches

Landschapsfiches

Bijlagen

Fiche E

Laagstedelijke gebieden in het zandlandschap

Voor bebouwde gebieden in het zandlandschap is het belangrijk om aan te sluiten bij de variatie in de droge en natte gebieden. In de nattere gebieden is water sturend: er moet ruimte zijn voor zacht, voedselarm water en zwak gebufferde oevers. In droge delen is het belangrijk om te werken met schrale bodems en vegetaties die bestand zijn tegen droogte en een voedselarm milieu. Ook opgebrachte grond zou moeten passen bij deze voedselarme omstandigheden om gebiedseigen vegetatieontwikkeling te bevorderen.

In zowel droge als natte gebieden passen natuurlijke elementen van bomen, struiken en zoomvegetaties, evenals lage bloem- en kruidenrijke vegetaties. In heischrale en hoogveenachtige situaties zijn deze vegetaties het meest nutriëntarm, terwijl beekdalen iets rijker kunnen zijn. Waar bodems voldoende gebufferd zijn, kunnen soorten als brandnetel en braam voorkomen. Door stikstofdepositie kunnen vegetaties echter versneld verruigen.

Door te sturen op een gebiedseigen bodemchemie en waterhuishouding ontstaat een inrichting die ecologisch waardevol is en bijdraagt aan een gebiedseigen Basiskwaliteit Natuur.

Zeekleilandschap
(Klei op) veenlandschap
Rivierenlandschap
Duin- en kustlandschap
Zandlandschap
Löslandschap

Figuur 21. Laagstedelijk gebied in zandlandschap

Belangrijke kenmerken

- Voedselarme zandbodem
- Zeer droge tot natte omstandigheden
- Schrale bloemenrijke kruiden en zoomvegetatie
- Bosrijke structuren

Fiche E. Laagstedelijke gebieden in het zandlandschap

Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving | 75

Adviesswaarden

Hieronder staan adviesswaarden voor dit bebouwde landschapstype. Het totale overzicht aan condities en adviesswaarden per landschapstype staat in tabel 6. Een adviesswaarde geeft aan in welke richting een conditie zich moet ontwikkelen om bij te dragen aan BKN.

Tabel 15: Specifieke adviesswaarden

Selectie van de specifieke adviesswaarden voor laagstedelijke gebieden in het zandlandschap, op basis van tabel 6. De adviesswaarden zijn een eerste indicatie en richtinggevend voor het werken aan BKN.

Conditie	Eenheid	Adviesswaarde
Onverhard oppervlak	% totaal opp.	65%
Aanwezigheid van water	% totaal opp.	5%
Aanwezigheid van lage vegetatie	% totaal opp.	45%
Aanwezigheid van middelhoge vegetatie	% totaal opp.	10%
Aanwezigheid van boomkronen	% totaal opp.	30%
	m^3/m^2	$2,2m^3$

Indicatorsoorten

Voor dit landschapstype zijn soorten geselecteerd die hier algemeen zijn of waren. De aanwezigheid van deze soorten kan gebruikt worden om te toetsen of de gewenste condities (inrichting, abiotiek en beheer) ook een positief effect hebben op de biodiversiteit. In de tabel hieronder staan voorbeelden van indicatorsoorten die kunnen dienen als voorbeeldsoorten van het landschap in de communicatie en daarnaast indicatief zijn voor diverse condities van dit landschapstype. Deze soorten zijn het geschiktst als ambassadeurs voor Basiskwaliteit Natuur.

Tabel 16: Kenmerkende soorten

Voorbeelden van indicatorsoorten op basis van de totale lijst van 372 indicatorsoorten voor laagstedelijke gebieden in het zandlandschap.

Soortgroep	Soort
Bijen	grote wolbij, tronkenbij
Dagvlinders	boomblauwtje, citroenvlinder, gehakkelde aurelia, landkaartje, oranjetipje
Epifytische korstmossen	witstippelschildmos
Libellen	azuurwaterjuffer, vuurjuffer
Nachtvlinders	gevlekte zomervlinder, kamperfoelie-uil
Vaatplanten	akkerviooltje, gewone spurrie, kilmop
Vissen	bermpje
Vogels: Broedvogels	boomkruiper, gierzwaluw, houtduif, huismus, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst, spreeuw, tjiftjaf, Turkse tortel, vink, winterkoning, zwarte roodstaart, zwartkop
Vogels: Wintervogels	boomklever, boomkruiper, gaai, goudhaan, grote bonte specht, huismus, kauw, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst, sperwer, staartmees, turkse tortel
Zoogdieren: Landzoogdieren	eekhoorn, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis

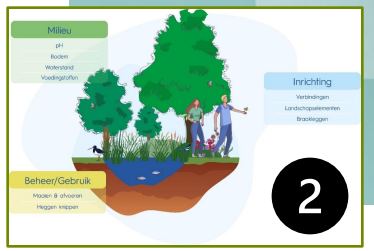

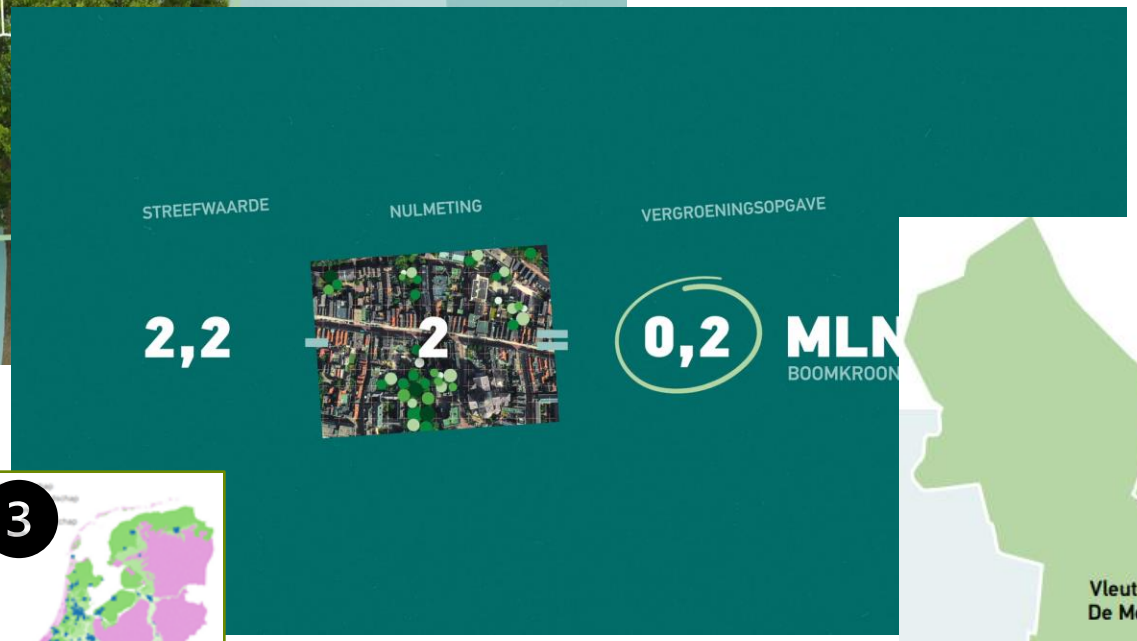

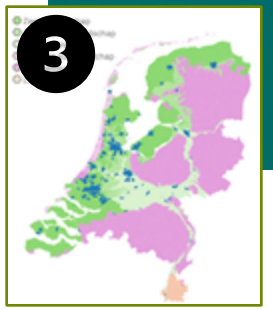

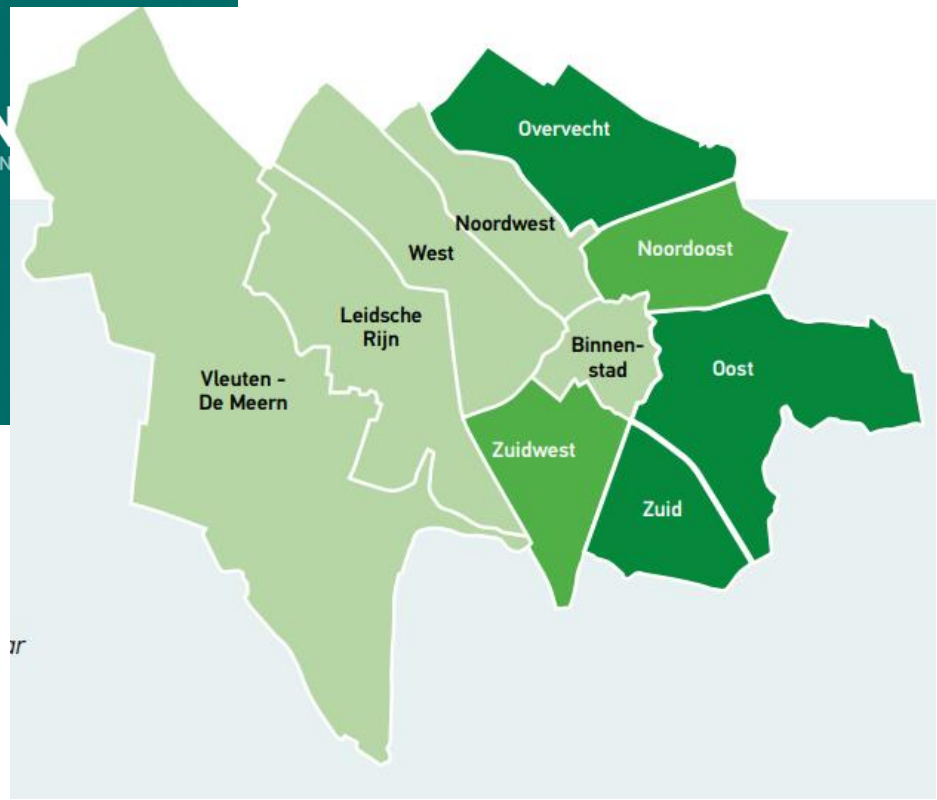

Biodiversiteit planner

Overal in Nederland BKN

Opgave & maatregelen verschillen

We weten wat er nodig is…

…Maar hoe komen we daar?

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

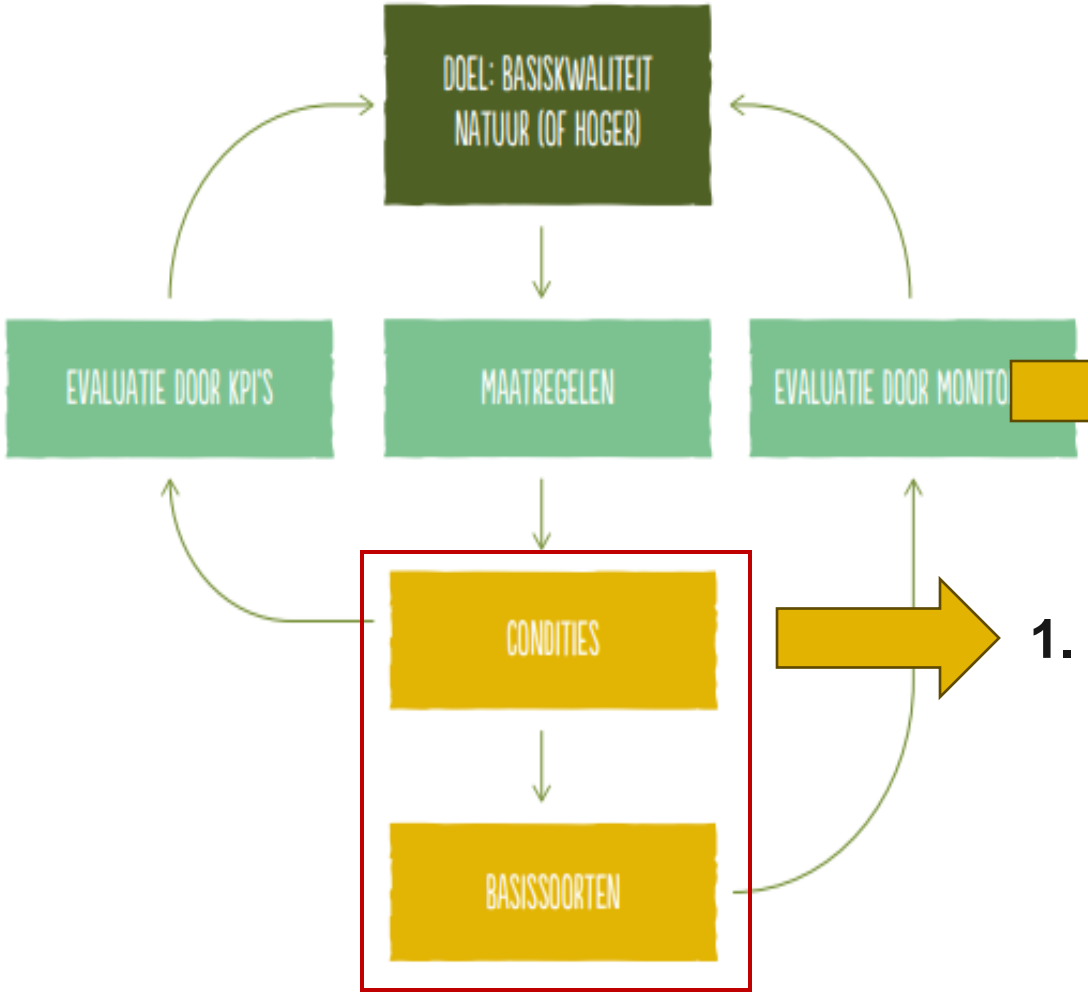

2. Aan de slag

1. Iedereen dezelfde taal

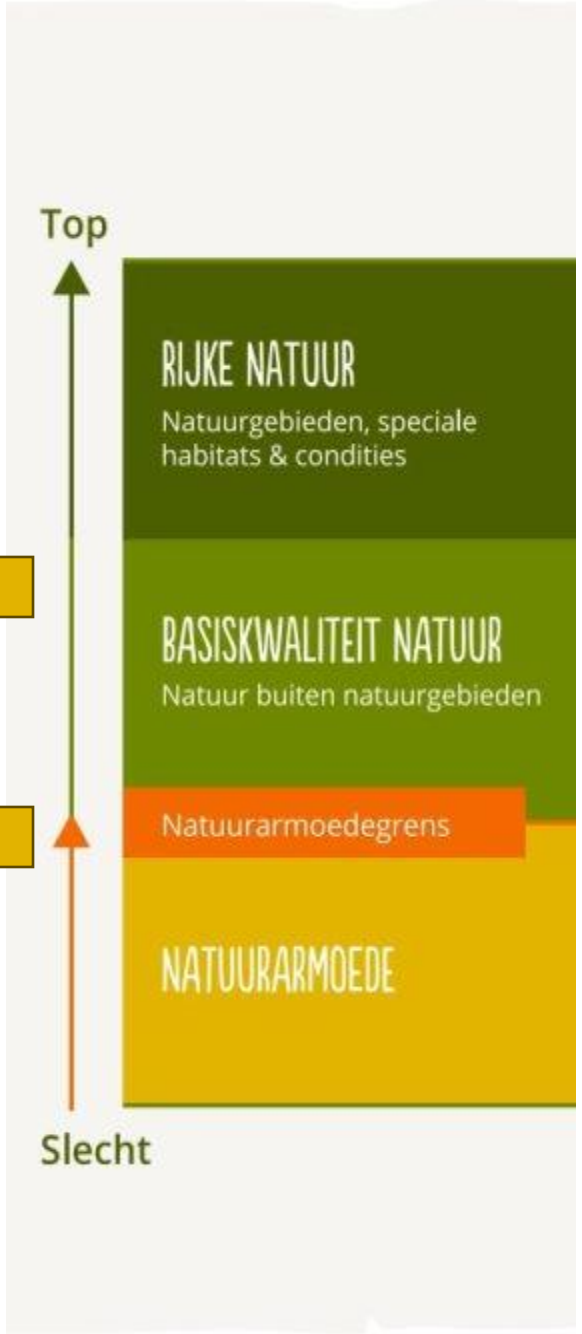

Breng Basiskwaliteit Natuur in kaart

Bekijk hoe jouw gebied presteert

Tim Vaessen en Wendy Liefting | Adviesconsortium BKN

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Hoe breng je BKN in beeld?

Tim Vaessen en Wendy Liefting

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Introductie adviesconsortium BKN

- Adviesconsortium BKN= Wing, Witteveen+Bos, TAUW
- **Stroomlijnen** advies rondom BKN
- Looptijd: medio 2025- eind 2027
- Opdracht:
  - Quickscan BKN condities (QS-BKN)
  - Begeleiden 12 pilots (uitvoeringscoalities)
  - Doen-leren-beter doen

provincie
gemeente
waterschap

Adviesconsortium BKN Pilots

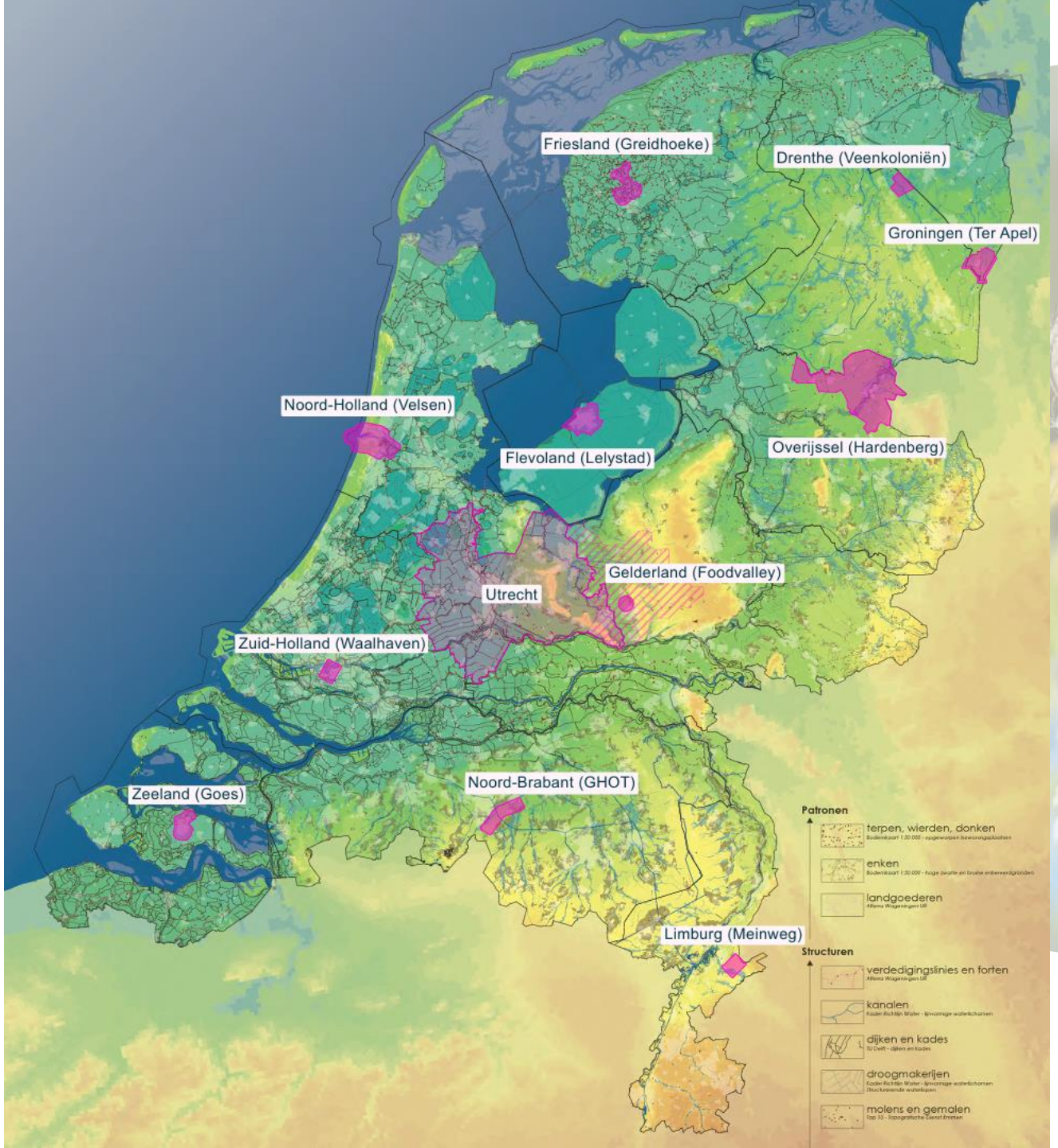

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

QS-BKN = Handleiding + viewer

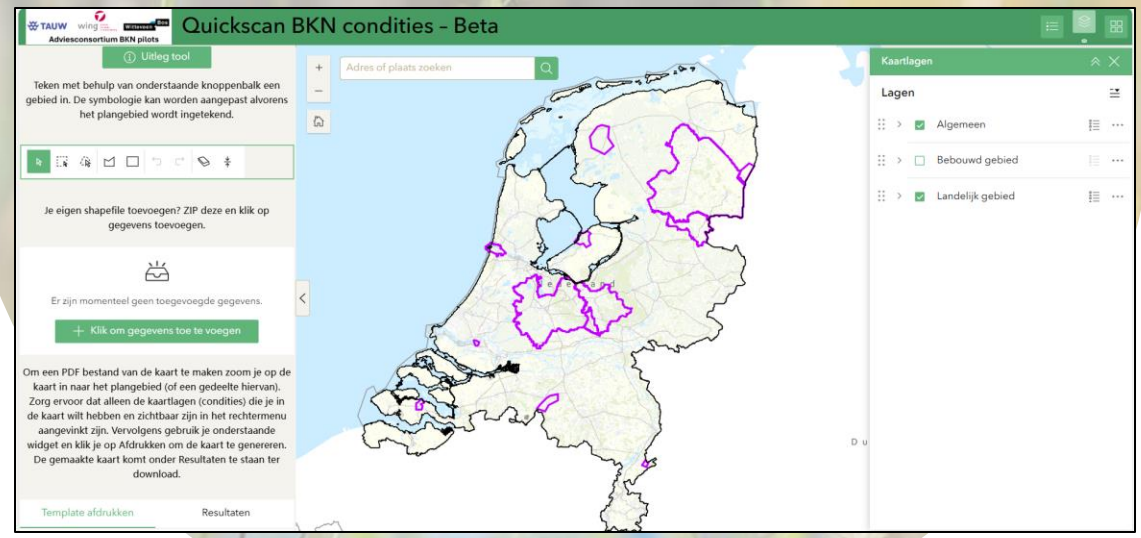

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Inhoud en processtappen

Inhoud

0. Waarom gebruik ik deze tool?

1. Gegevens verzamelen

2. Welke randvoorwaarden (condities) horen bij de BKN van het gebied?

3. Wat is de huidige situatie van BKN in het gebied?

4. Knelpunten vaststellen

5. Mogelijke maatregelen voor BKN inventariseren

Proces

A. Visie, doel en draagvlak

B. Toets gebiedskenners en integratie met andere maatschappelijke opgaven

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

BKN in beeld

Onderscheid per landschapstype

Bebouwd gebied	
Hoogstedelijk	**Laagstedelijk**
Veen en klei	(Klei op) veenlandschap
	Zeekleilandschap
	Rivierenlandschap
Zand	Duin- en kustlandschap
	Zandlandschap
Löss	Lösslandschap

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

BKN in beeld

Onderscheid per landschapstype

Bebouwd gebied	
Hoogstedelijk	**Laagstedelijk**
Veen en klei	(Klei op) veenlandschap
	Zeekleilandschap
	Rivierenlandschap
Zand	Duin- en kustlandschap
	Zandlandschap
Löss	Lösslandschap

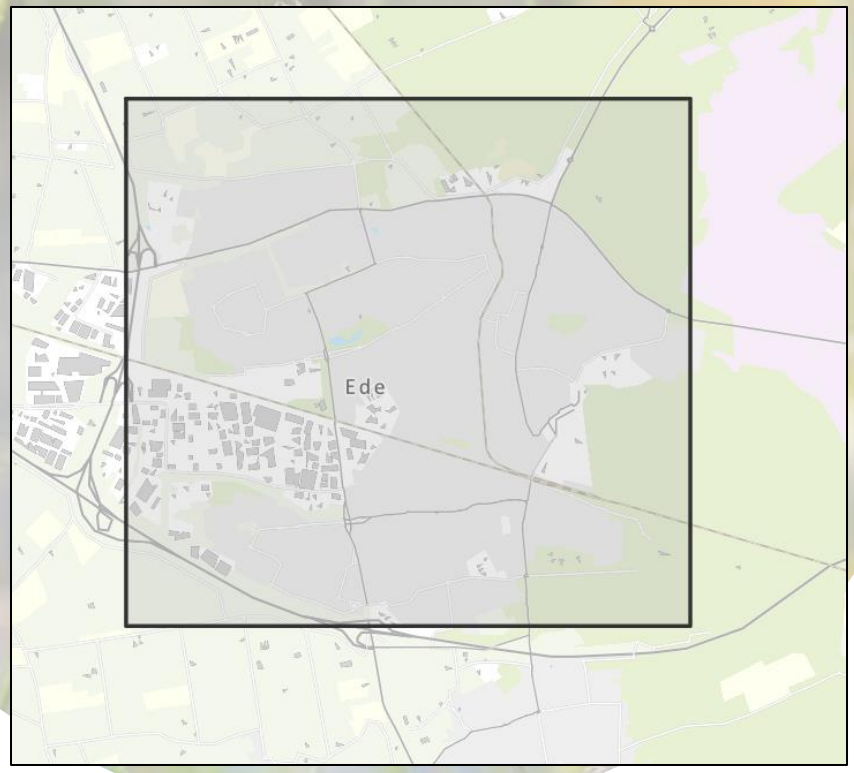

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

BKN in beeld

Onderscheid per landschapstype

Bebouwd gebied	
Hoogstedelijk	Laagstedelijk
Veen en klei	(Klei op) veenlandschap Zeekleilandschap Rivierenlandschap
Zand	Duin- en kustlandschap Zandlandschap
Löss	Lösslandschap

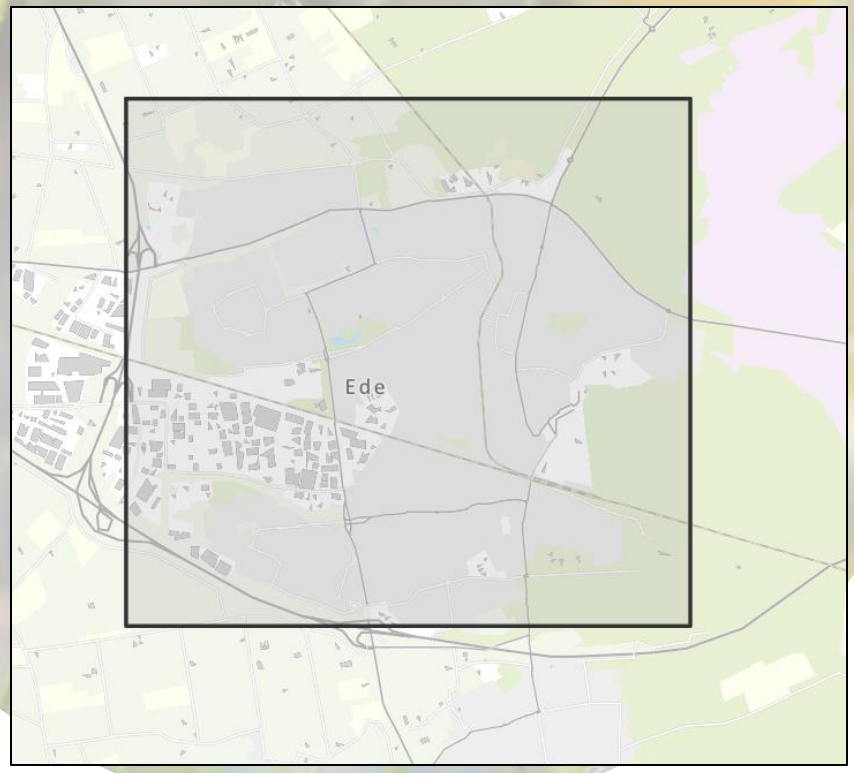

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

BKN in het hoogstedelijk zandlandschap

Tabel 6a: Advieswaarden inrichting

Overzichtstabel advieswaarden op het gebied 'inrichting' per bebouwd landschapstype

		Veen & Klei	Zeeklei	Veen	Rivier	Zand	Duin	Zand	Löss	Löss
Aanwezigheid van natuurlijke elementen										
Onverhard oppervlak	% totaal opp.	50%	65%	65%	65%	50%	65%	65%	50%	65%
Aanwezigheid van water	% totaal opp.	15%	12%	20%	10%	7%	8%	5%	2%	2%
Aanwezigheid van lage vegetatie	% totaal opp.	30%	45%	40%	50%	30%	50%	45%	35%	50%
Aanwezigheid van middelhoge vegetatie	% totaal opp.	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
Aanwezigheid van boomkronen	% totaal opp.	30%	20%	20%	20%	30%	40%	30%	30%	25%
	m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	1,5 m^3/m^2	1,5 m^3/m^2	1,5 m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	2,9 m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	1,8 m^3/m^2
Aanwezigheid van ruimte achter gevels en daken	Maat ontbreekt	Nog in ontwikkeling								

Bron: Kennisdocument BKN in de bebouwde omgeving

Adviesconsortium BKN Pilots

BKN in het hoogstedelijk zandlandschap

Tabel 6a: Advieswaarden inrichting

Overzichtstabel advieswaarden op het gebied 'inrichting' per bebouwd landschapstype

		Veen & Klei	Zeeklei	Veen	Rivier	Zand	Duin	Zand	Löss	Löss
Aanwezigheid van natuurlijke elementen										
Onverhard oppervlak	% totaal opp.	50%	65%	65%	65%	50%	65%	65%	50%	65%
Aanwezigheid van water	% totaal opp.	15%	12%	20%	10%	7%	8%	5%	2%	2%
Aanwezigheid van lage vegetatie	% totaal opp.	30%	45%	40%	50%	30%	50%	45%	35%	50%
Aanwezigheid van middelhoge vegetatie	% totaal opp.	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
Aanwezigheid van boomkronen	% totaal opp.	30%	20%	20%	20%	30%	40%	30%	30%	25%
	m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	1,5 m^3/m^2	1,5 m^3/m^2	1,5 m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	2,9 m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	2,2 m^3/m^2	1,8 m^3/m^2
Aanwezigheid van ruimte achter gevels en daken	Maat ontbreekt	Nog in ontwikkeling								

Bron: Kennisdocument BKN in de bebouwde omgeving

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Hoe haal ik informatie uit de viewer?

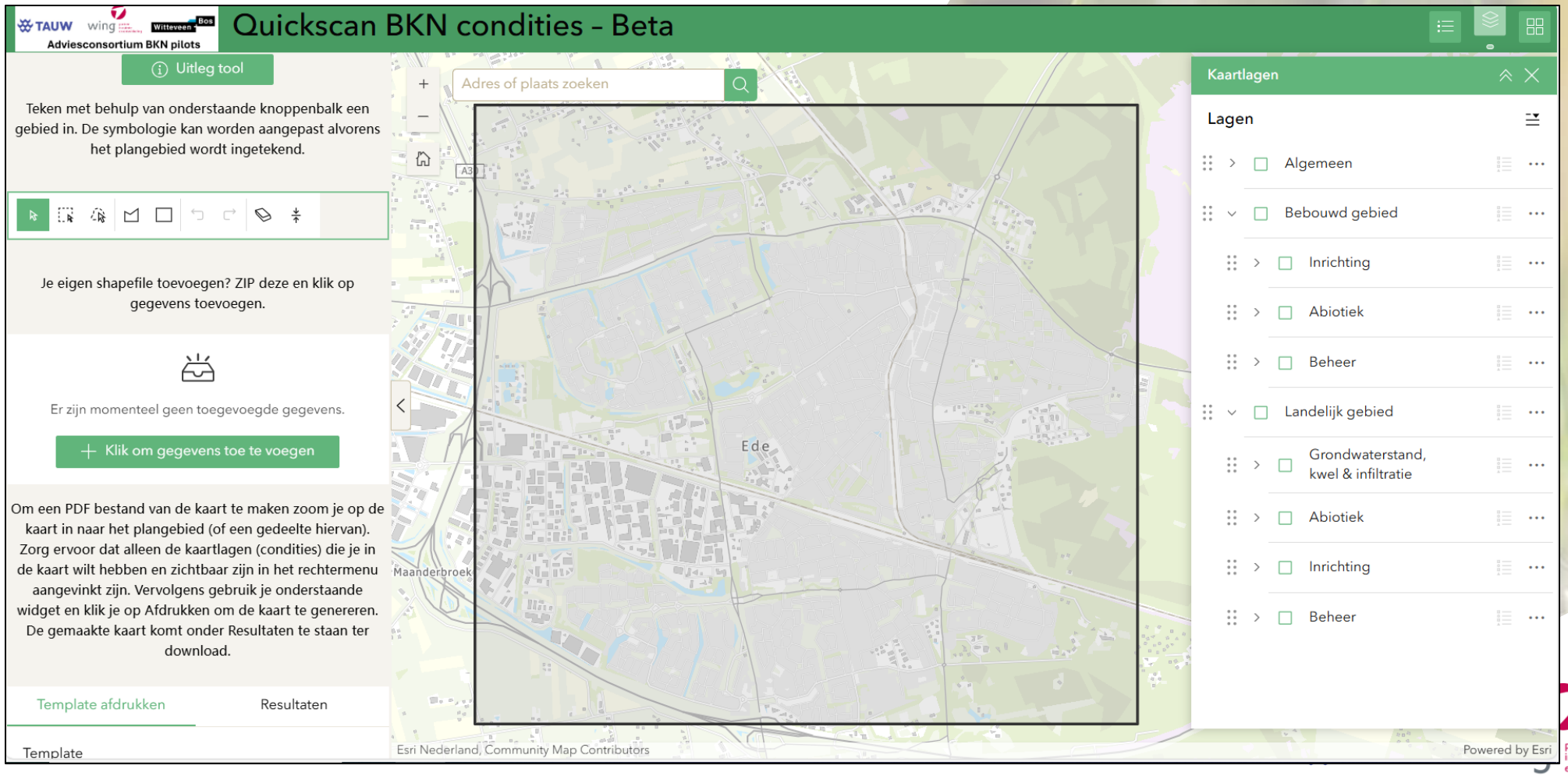

Kaartlaag per conditie

Onverhard oppervlak

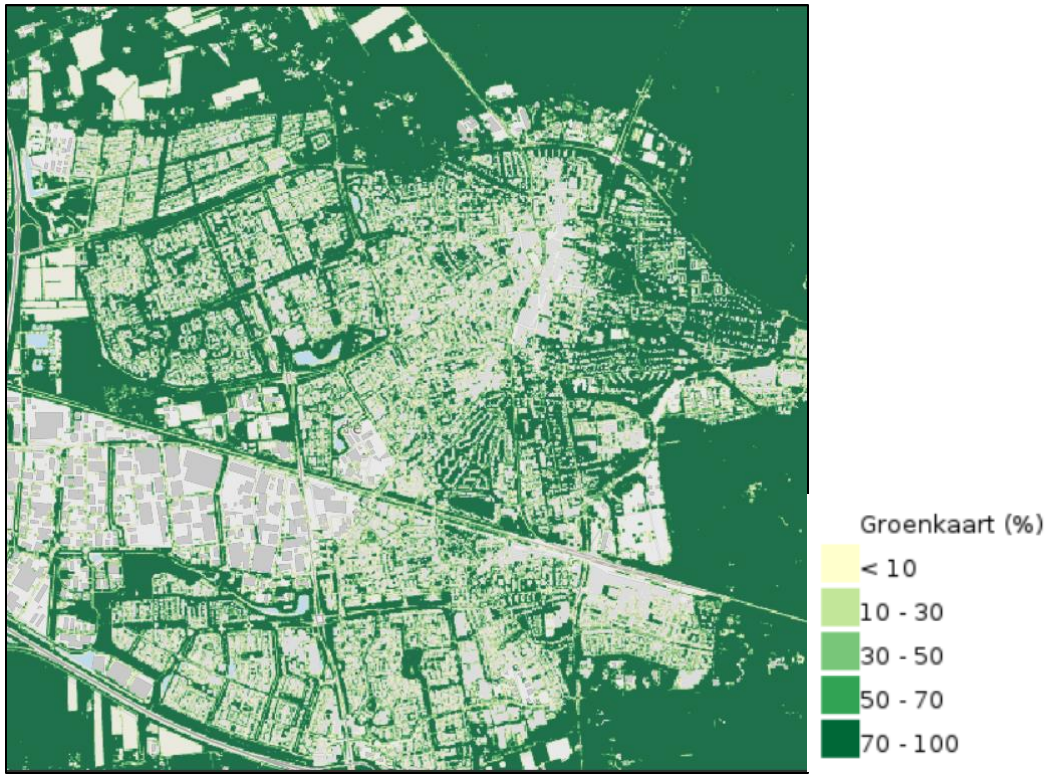

Water per buurt

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Kaartlaag per conditie

Onverhard oppervlak

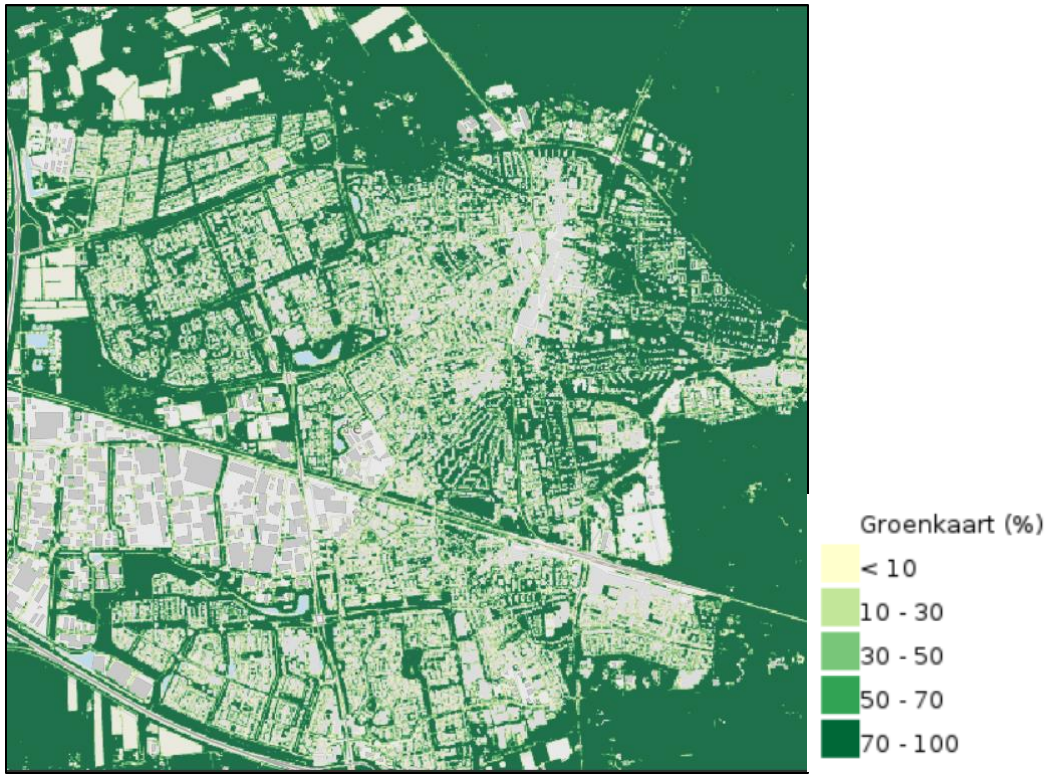

Advieswaarde: 50%

Water per buurt

Advieswaarde: 7%

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Hoe haal ik informatie uit de viewer?

Boomkronen

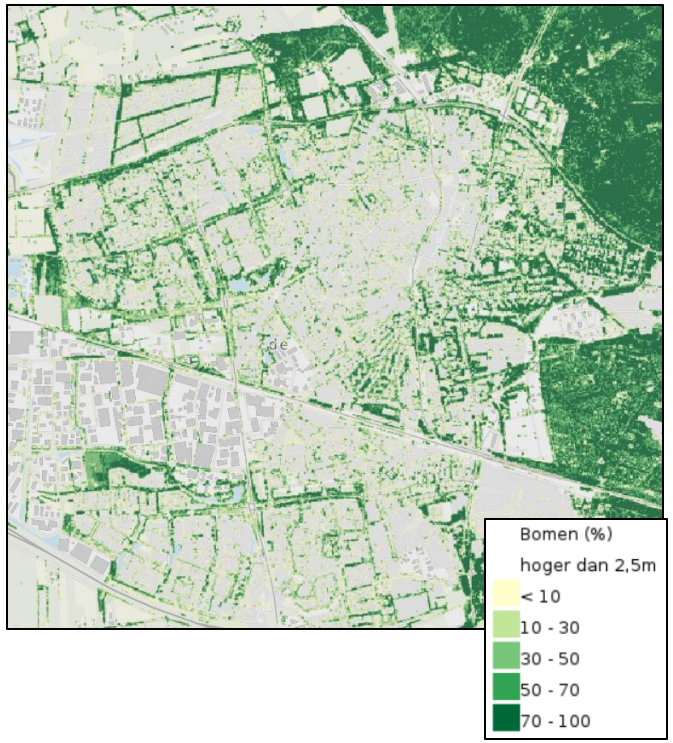

Middelhoge vegetatie

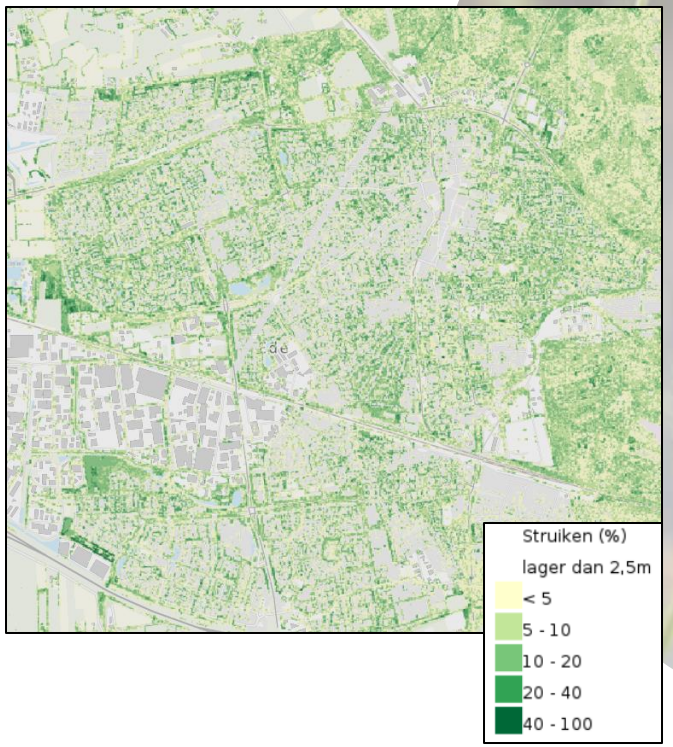

Lage vegetatie

Hoe haal ik informatie uit de viewer?

Boomkronen

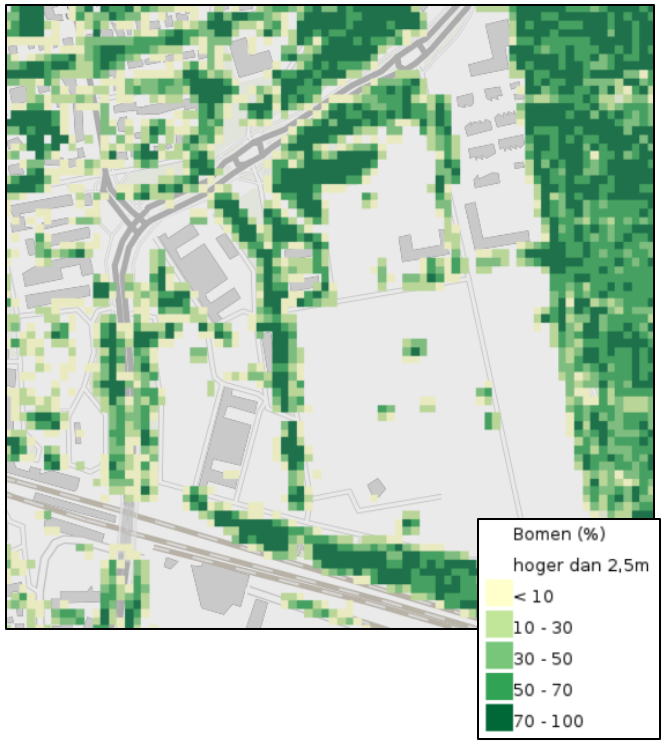

Middelhoge vegetatie

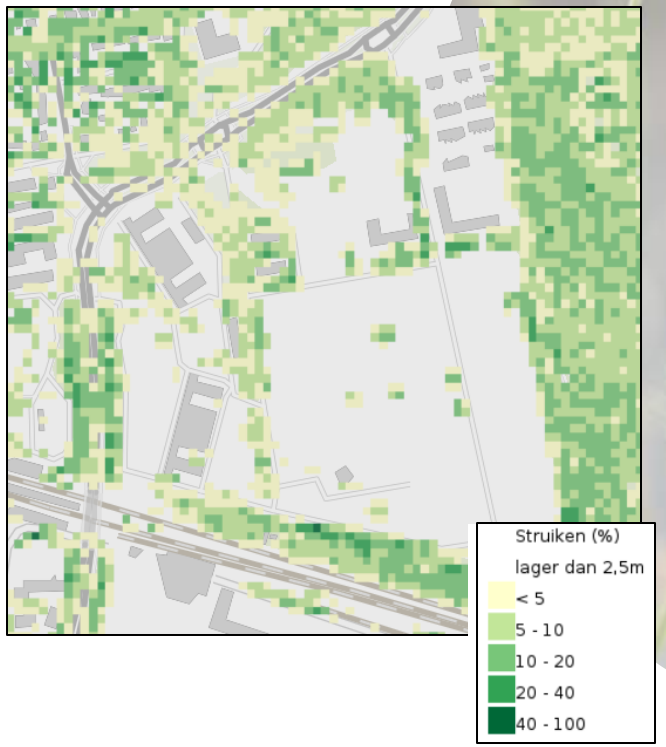

Lage vegetatie

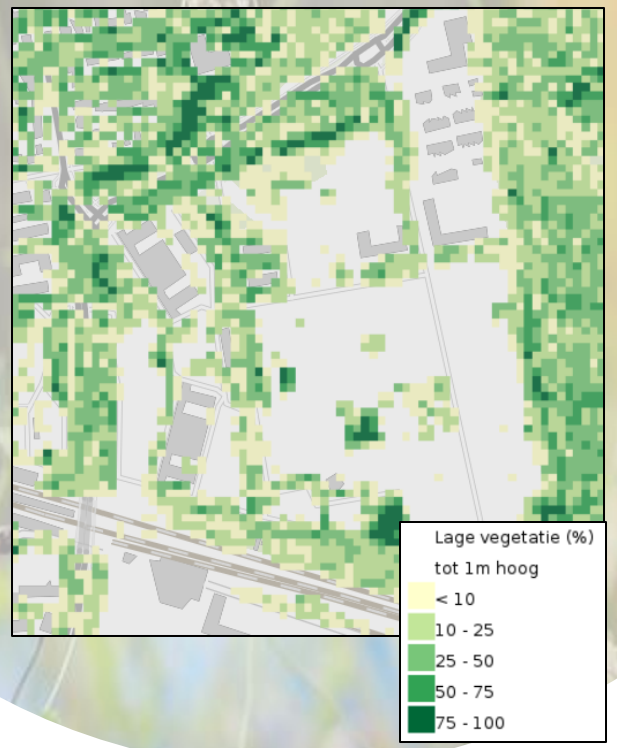

Hoe haal ik informatie uit de viewer?

Boomkronen

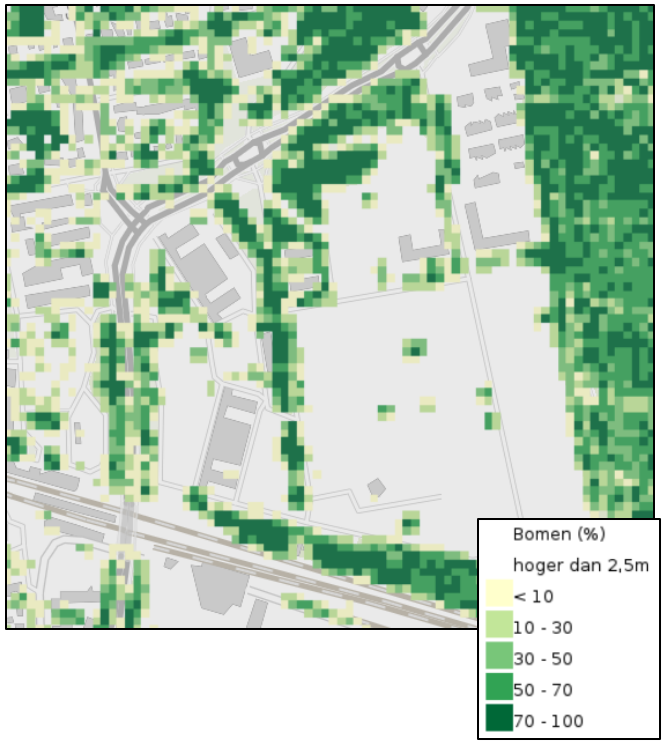

Advieswaarde: 30%

Middelhoge vegetatie

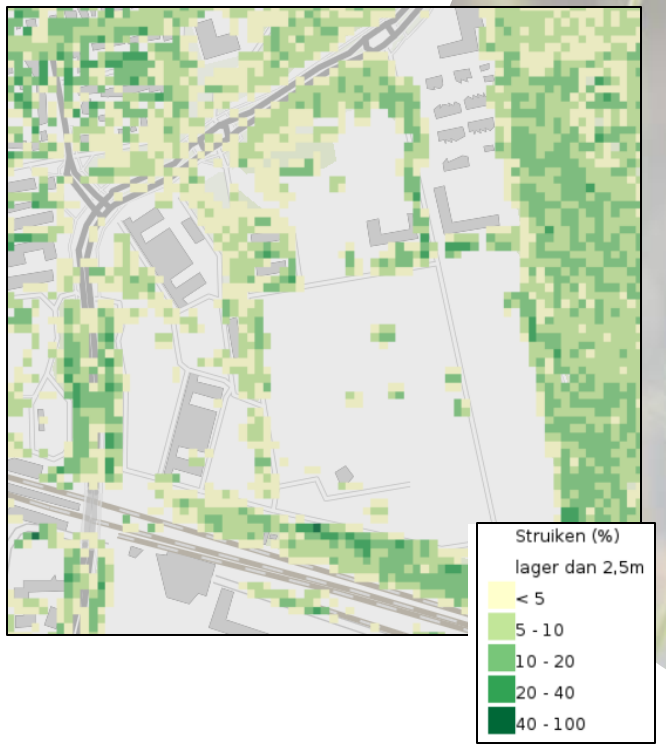

Advieswaarde: 10%

Lage vegetatie

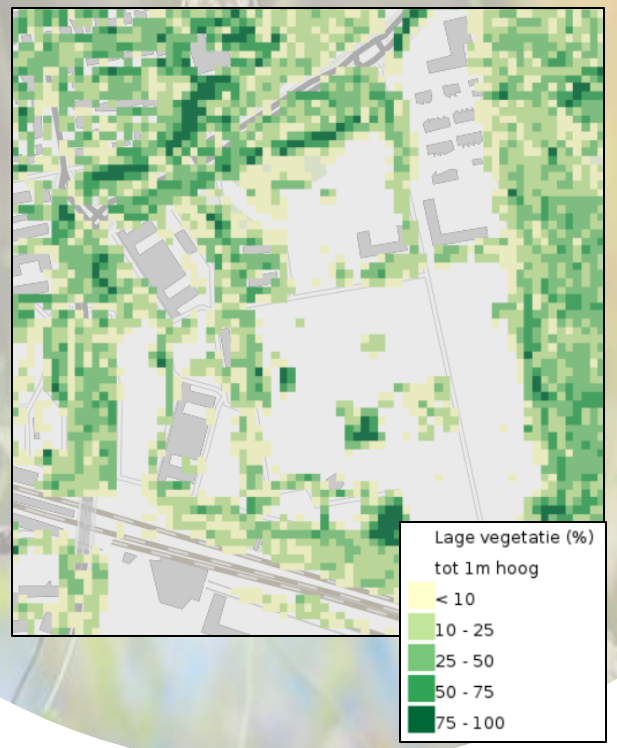

Advieswaarde: 30%

Connectiviteit

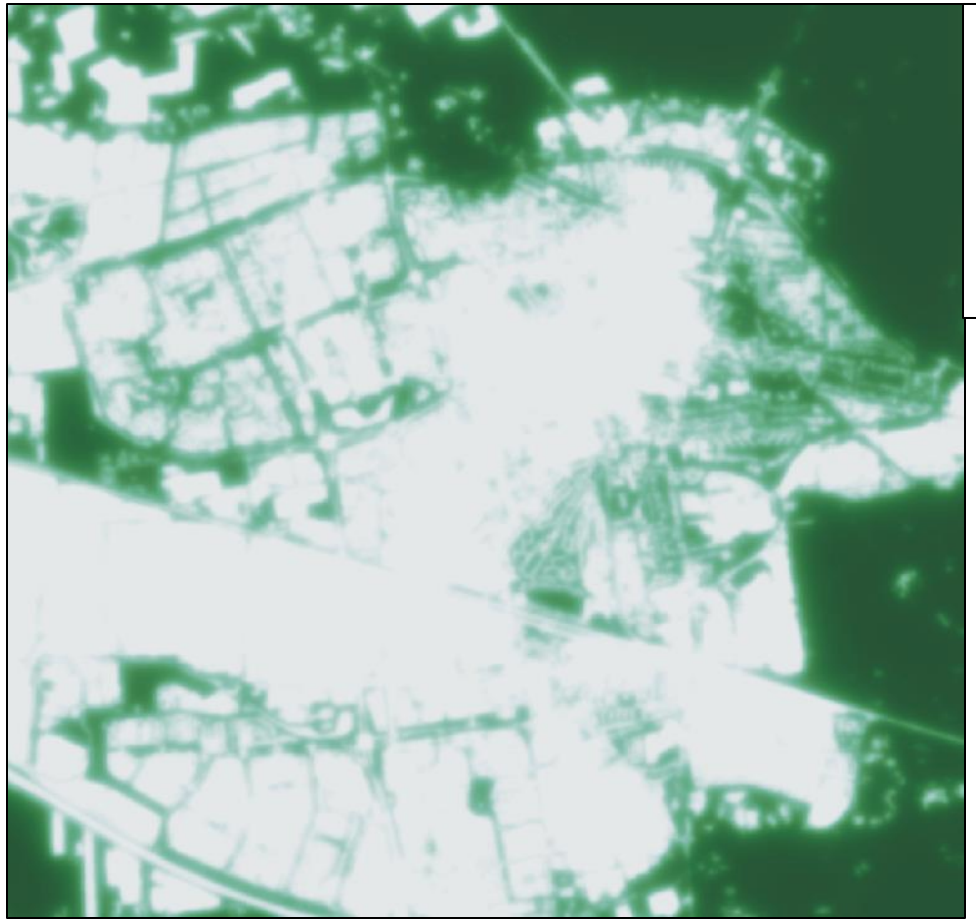

connectiviteit

Hoge connectiviteit - Lage connectiviteit

Advieswaarde: Maat ontbreekt

Adviesconsortium BKN Pilots

Connectiviteit

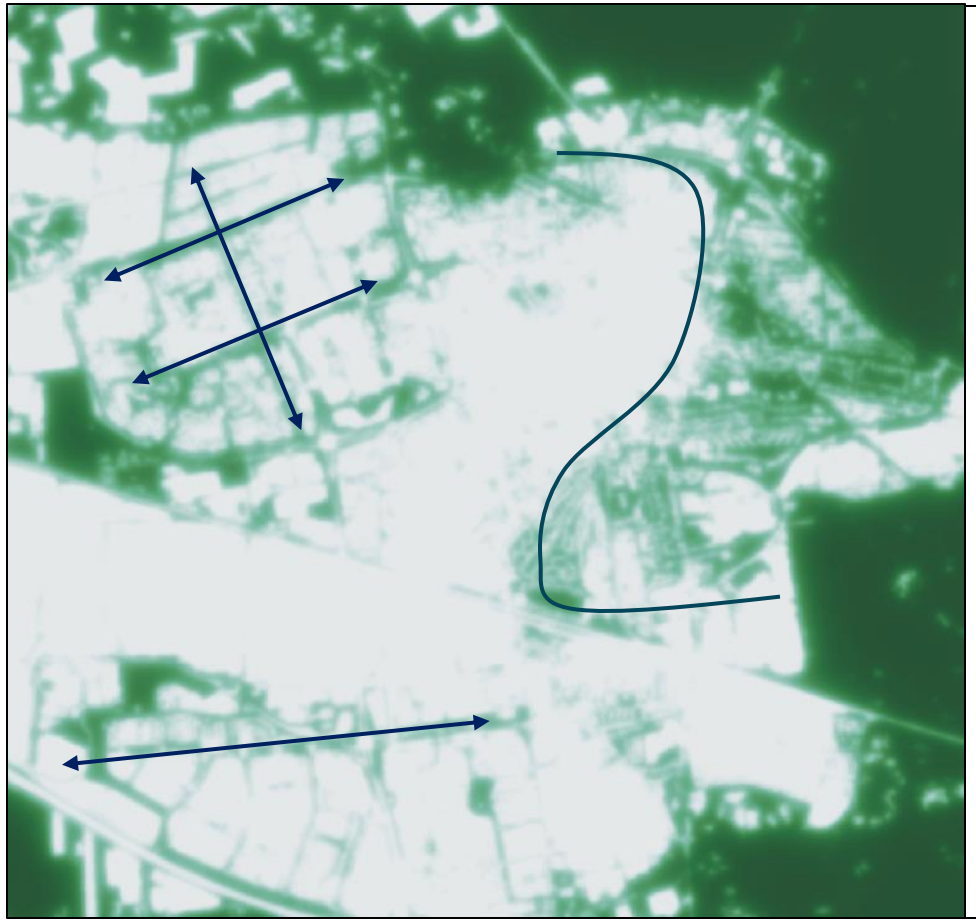

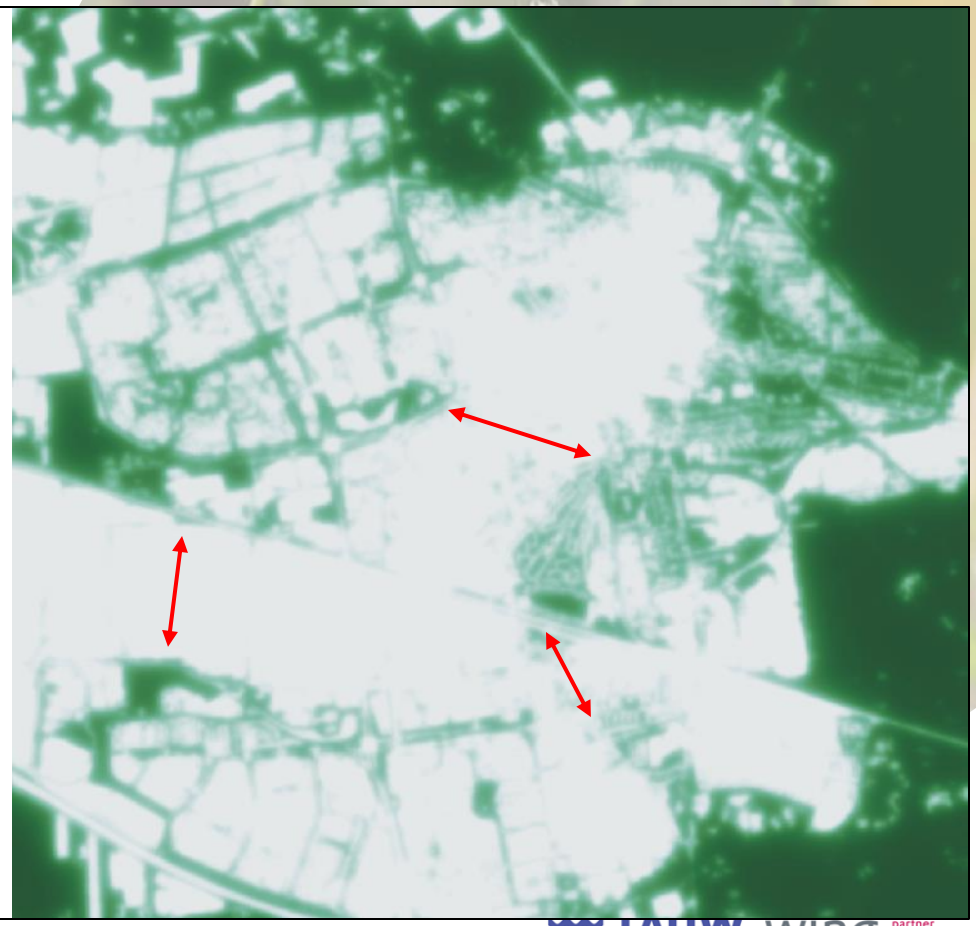

Condities en advieswaarden

- Per conditie inzichtelijk
- Vertaling naar knelpunten en maatregelen

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Mogelijkheden QS-BKN

Grip op condities → knelpunten

Ondersteuning bij maken plannen in de ruimtelijke ordening

Intern communicatiemiddel

Hotspots in beeld

Ondersteuning bij gebiedsprocessen

Monitoring condities

Voor wie?

- Decentrale overheden: **provincie, gemeente, waterschap**
- Van klein tot groot
- Voor ambtenaren mét en zonder biodiversiteit in de portefeuille

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Blik op de toekomst

- Samenvoegen Quickscan BKN-condities met Biodiversiteitsplanner (vanaf 2026)
  - Werk in uitvoering!

- Pilotgebieden **(uitvoeringscoalities)** aan het werk!
  - Oefenen met tool
  - Gebiedsprocessen
  - Doen-leren-beter doen!

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Bedankt!

TAUW wing partner in ruimte en ontwikkeling Witteveen + Bos

Adviesconsortium BKN Pilots

Music4Teamwork!

Inge Grevink en Meintje de Roest

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Workshops!

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Workshops

	Naam	Zaal	Facilitators
1	Basiskwaliteit Natuur in de gemeente	Auditorium	Hannah Grijns en Arjan van der Veen, gemeente Lelystad
2	Water in de bebouwde omgeving	Tuinzaal 1	Leo Apon, Waterschap Hollandse Delta en Bart Schaub, Unie van Waterschappen
3	De gebiedseigen bodem	Tuinzaal 2	Arnold van den Burg, Zoological museum

Let op: op je naambadge staat bij welke sessie je bent ingedeeld ☺

Ruimtes

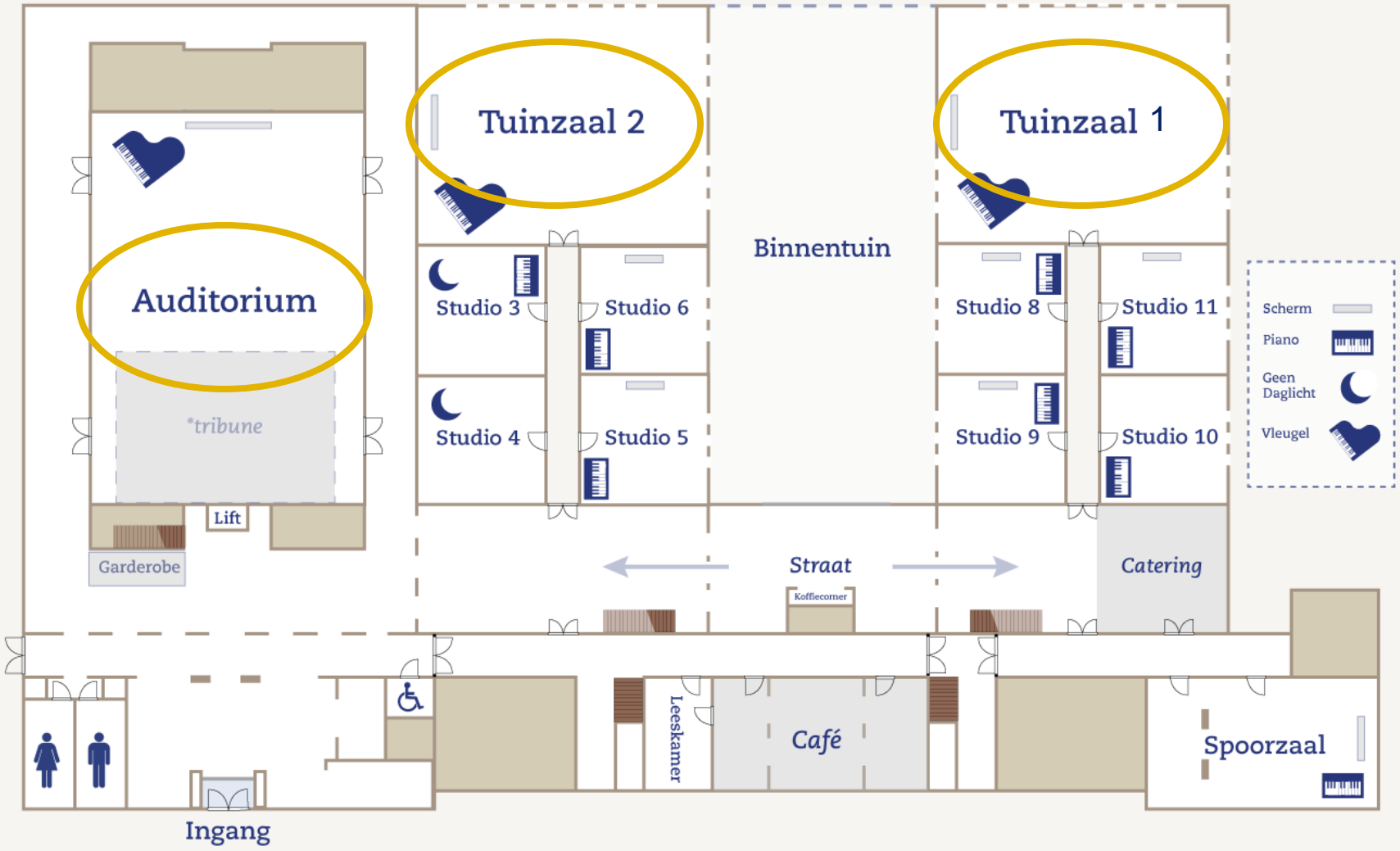
Tuinzaal 2
Tuinzaal 1
Auditorium
*tribune
Lift
Garderobe
Binnentuin
Studio 3
Studio 6
Studio 4
Studio 5
Studio 8
Studio 11
Studio 9
Studio 10
Scherm
Piano
Geen Daglicht
Vleugel
Straat
Koffiecorner
Catering
Leeskamer
Café
Spoorzaal
Ingang

Pauze

Scan de QR-code en vul een korte enquête in over de **Helpdesk Basiskwaliteit Natuur**.

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Basiskwaliteit *Natuur*

Welkom terug!

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Panelgesprek

Basiskwaliteit Natuur

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Basiskwaliteit *Natuur*

Basiskwaliteit
Natuur
SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT
Bedankt